

Regeringens proposition

2008/09:168

Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmarknaderna

Prop.
2008/09:168

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 mars 2009

Fredrik Reinfeldt

Maud Olofsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I ellagen (1997:857) föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om balansansvar enligt följande.

Systemet med anvisad balansansvarig avskaffas.

Elanvändare, vars elleverantör står utan balansansvarig, ska anvisas en ny elleverantör som har en balansansvarig.

En elleverantör som med kort varsel står utan balansansvarig ska, med vissa undantag, få en tidsfrist om tio vardagar att återställa sitt balansansvar.

Vidare klarläggs förhållandet mellan en elleverantörs rätt respektive skyldighet att leverera el.

Naturgaslagens (2005:403) bestämmelser om balansansvar anpassas i huvudsak till ellagens motsvarande bestämmelser.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).....	11
3	Ärendet och dess beredning.....	18
3.1	Elmarknaden.....	18
3.2	Naturgasmarknaden.....	18
4	Elmarknaden.....	19
4.1	Bakgrund.....	19
4.1.1	Grunddragen på elmarknaden.....	19
4.1.2	Balansansvar.....	20
4.1.3	Anvisad balansansvarig.....	21
4.1.4	Tidigare förslag till reformering av balansansvaret.....	21
4.2	Ny reglering av balansansvaret.....	22
4.2.1	Nuvarande bestämmelse om anvisad balansansvarig upphör.....	22
4.2.2	Anvisning av ny elleverantör med balansansvarig.....	23
4.2.3	Tidsfrist att teckna nytt avtal med en balansansvarig.....	24
4.2.4	Tidsfristens början.....	26
4.2.5	Anmälan av ny balansansvarig, m.m.....	28
4.2.6	Åtgärder då elleverantören inte lyckas återställa sitt balansansvar under tidsfristen.....	29
4.2.7	Förhållandet mellan en elleverantörs rätt respektive skyldighet att leverera el.....	30
4.2.8	Förbrukning av el utan gällande leveransavtal.....	31
4.2.9	Viss information vid anvisande av elleverantör.....	32
5	Naturgas.....	34
5.1	Bakgrund.....	34
5.2	Systemansvar och balansansvar.....	35
5.3	De tidigare förslagen.....	37
5.3.1	Anvisning av gasleverantör då gasförbrukaren saknar sådan leverantör.....	37
5.3.2	Anvisning av en ny gasleverantör då en gasleverantör saknar balansansvarig.....	40
5.4	Utveckling av naturgaslagens bestämmelser om balansansvar.....	41
6	Konsekvensanalys.....	41
6.1	Ellagen (1997:857).....	41
6.2	Naturgaslagen (2005:403).....	42

7	Författningskommentar	44	Prop. 2008/09:168
7.1	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	44	
7.2	Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	52	
Bilaga 1	Lagförslaget i promemorian Förslag till ändringar i balansansvaret för el enligt ellagen (1997:857)	57	
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna [Promemorian Förslag till ändringar i balansansvaret för el enligt ellagen (1997:857)]	61	
Bilaga 3	Lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss	62	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna (Utkastet till lagrådsremiss)	68	
Bilaga 5	Svenska kraftnäts lagförslag	69	
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna (Svenska kraftnäts lagförslag)	70	
Bilaga 7	Lagförslaget i lagrådsremissen den 13 december 2007	71	
Bilaga 8	Lagrådets yttrande över lagrådsremissen den 13 december 2007	73	
Bilaga 9	Lagrådsremissens lagförslag	79	
Bilaga 10	Lagrådets yttrande	91	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009	96	
	Rättsdatablad	97	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:168

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

2.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Häri genom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 8 kap. 4, 4 c, 5, 8 och 10 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 8 kap. 4 e–4 g och 8 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §¹

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *skall* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

4 c §²

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *skall* upphöra att gälla *skall* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *skall* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *ska* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *skall*

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *ska*

¹ Senaste lydelse 1999:770.

² Senaste lydelse 2005:404. Ändringen innebär bl.a. att tredje och fjärde styckena upphävs.

upphöra att gälla *skall* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla.

upphöra att gälla *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

Om en elleverantör saknar eller det kan befaras att han kan komma att sakna någon som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där han, enligt 5 § första stycket, är leveransskyldig skall den systemansvariga myndigheten anvisa honom någon som gentemot myndigheten har åtagit sig balansansvaret i sådana uttagspunkter. Detta åtagande skall gälla från det att det tidigare balansansvaret upphörde att gälla.

Den systemansvariga myndigheten skall omedelbart underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har anvisats som balansansvarig. Nätkoncessionshavarna skall utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om vem som har anvisats som balansansvarig i uttagspunkterna.

4 e §

En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen

enligt 4 c § första eller andra stycket.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

4 f §

En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagspunkter innan tidsfristen har löpt ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare

som saknar elleverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

4 g §

Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 4 e § fjärde stycket, ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

5 §³

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt är skyldig att fortsätta leverera el tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt är, *oavsett vad som avtalats*, skyldig att fortsätta leverera el tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, om någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten eller om överföringen av el enligt 11 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Den elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el skall tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av avtalets upphörande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om elleverantörernas informationsskyldighet enligt tredje stycket.

8 §⁴

Elanvändare som saknar elleverantör *skall* av berörd innehavare av nätkoncession anvisas en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren *skall omedelbart* underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket *skall* innehålla.

Den anvisade elleverantören *skall omedelbart* underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören

Elanvändare som saknar elleverantör *ska* av berörd innehavare av nätkoncession anvisas en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren *ska utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats, *om innebörden av en sådan anvisning* och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket *ska* innehålla.

Den anvisade elleverantören *ska utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören

³ Senaste lydelse 2006:926.

⁴ Senaste lydelse 2006:926.

avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör *skall* elanvändaren betala till den anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör, *som är leveransskyldig enligt 5 §, ska* elanvändaren betala till den anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

8 a §

En elanvändare, som har saknat leveransavtal med en enligt 5 § leveransskyldig elleverantör och som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 §, ska för förbrukningen av el under den tid som elanvändaren har saknat sådant leveransavtal betala till en elleverantör som anvisas av nätkoncessionshavaren och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

10 §⁵

En innehavare av nätkoncession *skall* enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten under rättad om *de uppgifter som har lämnats enligt 9 §. Han skall dessutom* hålla den systemansvariga myndigheten under rättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

En innehavare av nätkoncession *ska* enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten under rättad om *byte av balansansvarig enligt 4 f § första och tredje styckena, 4 g § första stycket och 9 §. Nätkoncessionshavaren ska* dessutom hålla den systemansvariga myndigheten under rättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

⁵ Senaste lydelse 1999:770.

Häri genom föreskrivs i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 7 kap. 4, 7, 9 och 10 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sju nya paragrafer, 7 kap. 7 a–7 d, 8 a, 8 b och 12 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

4 §

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *skall* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 7 a § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en gasförbrukare, enligt avtal med innehavaren av naturgasledning, tar ut naturgas för förbrukning.

7 §

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *skall* upphöra att gälla, *skall* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *skall* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla, *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *ska* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När *den*, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret *beträffande* de uttagspunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom

När *någon*, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret *i* de uttagspunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom

om att detta avtal *skall* upphöra att gälla, *skall* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningarna på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla.

om att detta avtal *ska* upphöra att gälla, *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningarna på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av naturgasledningarna ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

7 a §

En leverantör av naturgas som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då leverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 7 § första eller andra stycket.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en leverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om leverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om leverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

7 b §

En leverantör av naturgas som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda innehavare av naturgasledning om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas. En sådan underrättelse ska ha mottagits av ledningsinnehavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd ledningsinnehavare mottagit underrättelsen från leverantören.

Om ledningsinnehavaren inte har mottagit en underrättelse från leverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagpunkter innan tidsfristen har löpt ut, ska ledningsinnehavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda gasförbrukare en leverantör. Denne ska gentemot ledningsinnehavaren ha åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

7 c §

Om en leverantör av naturgas inte äger återställa balansansvaret enligt 7 a § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 7 a § fjärde stycket, ska innehavaren av naturgasledning så snart som möjligt anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

7 d §

En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagpunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om gasförbrukaren slutar att ta ut gas i uttagpunkten, om någon annan leverantör börjar leverera gas till gasförbrukaren i uttagpunkten eller om överföringen av gas enligt 8 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att gasförbrukaren har försummat sina skyldigheter gentemot leverantören.

8 a §

Gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas ska av

berörd innehavare av naturgasledning anvisas en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera gas till sådana gasförbrukare.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket ska innehålla.

Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den gas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en leverantör, som är leveransskyldig enligt 7 d §, ska gasförbrukaren betala till den anvisade leverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

8 b §

En gasförbrukare, som har saknat leveransavtal med en enligt 7 d § leveransskyldig leverantör och som inte har anvisats en ny leverantör enligt 8 a §, ska för förbrukningen av naturgas under den tid som gasförbrukaren har saknat sådant leveransavtal betala till en leverantör som anvisas av ledningsinnehavaren och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

9 §

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och

med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som levererar naturgas till uttagspunkten skall enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det skall ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret *beträffande* en uttagspunkt skall börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket skall sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

10 §

Den som bedriver överföring av naturgas skall enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten hålla myndigheten underrättad om *de uppgifter som har lämnats enligt 9 §*. Den som bedriver överföring av naturgas skall dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om *byte av balansansvarig enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §*. Den som bedriver överföring av naturgas ska dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

12 §

En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den systemansvariga myndighetens avräkning anses som balans-

ansvarig i uttagspunkten. Ersättning ska betalas enligt de villkor som den systemansvariga myndigheten tillämpar mot balansansvariga. Prop. 2008/09:168

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

3.1 Elmarknaden

Regeringen överlämnade i mars 2006 till riksdagen sin proposition Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaderna, m.m. (prop. 2005/06:158).

I propositionen föreslog regeringen bl.a. att systemet med anvisad balansansvarig skulle upphöra.

Vid behandlingen av förslaget att avskaffa systemet med anvisad balansansvarig avstyrkte Näringsutskottet regeringens förslag (bet. 2005/06:NU18) och föreslog att regeringen skulle återkomma med ett nytt förslag.

Riksdagen delade utskottets uppfattning och avlog regeringens förslag i den delen.

En promemoria med förslag till ny reglering av balansansvaret på elmarknaden, *Förslag till ändringar i balansansvaret för el enligt ellagen (1997:857)*, utarbetades därefter i Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Regeringskansliet (Näringsdepartementet) (dnr N2007/4278/E).

På grundval av promemorians förslag och på inkomna remissynpunkter utarbetades i Regeringskansliet (Näringsdepartementet) ett utkast till lagrådsremiss, *Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmarknaderna*. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 3*.

Utkastet till lagrådsremiss har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*.

En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Regeringskansliet (Näringsdepartementet) (dnr N2007/4278/E).

3.2 Naturgasmarknaden

År 2003 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att följa det pågående arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för el och naturgas och att se över behovet av ytterligare förändringar av lagstiftningen för el- och naturgasmarknaderna (dir. 2003:22). Utredningen antog namnet El- och gasmarknadsutredningen. Den 4 december 2003 överlämnade utredningen sitt delbetänkande El- och naturgasmarknaderna – europeisk harmonisering (SOU 2003:113). Där anförde utredningen att det borde övervägas att införa en funktion med anvisad gasleverantör i samband med att den svenska naturgasmarknaden öppnas fullt ut den 1 juli 2007.

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) redovisade i sin rapport till regeringen, i samband med att regeringens uppdrag att organisera systemansvaret för naturgas avrapporterades den 29 april 2005, ett lagförslag om anvisad gasleverantör. Verket anförde bl.a. att erfarenheterna från elmarknaden visar att behov av en anvisad leverantör finns inte bara av hänsyn till konsumentskyddet utan också för att säkra syste-

mets funktion. Regeringen fann dock i propositionen Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden, m.m. (prop. 2005/06:158) att frågan behövde analyseras ytterligare och valde att avvakta med att föreslå någon lagändring i denna del.

Svenska kraftnät överlämnade till regeringen den 27 juni 2006 ett omarbetat förslag till anvisad gasleverantör enligt ett uppdrag i 2006 års regleringsbrev. Svenska kraftnäts lagförslag finns i *bilaga 5*.

Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Regeringskansliet (Näringsdepartementet) (dnr N2007/212/E).

Regeringen beslutade den 13 december 2007 att inhämta Lagrådets yttrande över ett lagförslag, utarbetat på grundval av Svenska kraftnäts förslag och inkomna remissynpunkter. Lagförslaget finns i *bilaga 7* och Lagrådets yttrande i *bilaga 8*.

Regeringen beslutade att avvakta med att framlägga en proposition med det aktuella förslaget. I stället utarbetades inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet) det utkast till lagrådsremiss som nämnts i avsnitt 3.1. I utkastet föreslås att naturgaslagens regler om balansansvar utvidgas och görs likformiga med ellagens motsvarande bestämmelser.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 februari 2009 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter med ett undantag, vilket behandlas i författningskommentaren till 8 kap. 4 c och 4 f §§ ellagen (1997:857) och 7 kap. 7 §, 7 b § och 8 a § naturgaslagen (2005:403).

4 Elmarknaden

4.1 Bakgrund

4.1.1 Grunddragen på elmarknaden

Handel med el innehåller vissa särdrag. Ingen kan handla med el i rent fysisk bemärkelse, dvs. producera en viss mängd el och leverera just den mängden till en viss kund. Ett avtal om leverans av el innebär i stället att leverantören åtar sig att tillföra det svenska elsystemet lika mycket el som köparen tar ut från elsystemet och förbrukar.

Detta åtagande fullgör en elleverantör i praktiken antingen genom att själv producera och tillföra elsystemet den el som köparen tar ut från nätet eller genom att avtala med någon annan att göra detta. Det finns alltså elleverantörer med såväl egen produktion av el som utan sådan produktion.

I praktiken har varje elleverantör ett stort antal kunder, som för många leverantörer kan vara utspridda över landet, dvs. anslutna till ett stort antal olika lokalnät.

Varje leverantör kan i stora drag beräkna hur mycket el hans kunder sammantaget kommer att förbruka under en viss angiven tidsperiod. Inför varje tidsperiod om en timme ser därför leverantören till att lika mycket el tillförs elnätet som hans kunder beräknas förbruka under tidsperioden. Eftersom denna mängd inte går att beräkna exakt visar det sig alltid differenser i efterhand, dvs. leverantören har låtit mata in för mycket eller för lite el på elsystemet.

Av tekniska skäl måste det nationella elsystemet vid varje givet tillfälle vara i balans, dvs. den totala inmatningen måste vara lika stor som det totala uttaget från systemet. Ansvar för denna balans åvilar den systemansvariga myndigheten, som utses av regeringen. Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har av regeringen utsetts att vara systemansvarig myndighet.

Balanseringen av elsystemet hanteras av Svenska kraftnät inom ramen för den s.k. balansregleringen. I denna deltar ett antal kraftproducenter och stora elanvändare som har möjlighet att reglera sin produktion eller förbrukning. Regleringen sker i praktiken genom kraftaffärer med deltagarna i balansregleringen för varje drifttimme. Kraftaffärerna administreras av Svenska kraftnät.

4.1.2 Balansansvar

Som nyss nämnts kan elleverantörerna inte exakt beräkna hur mycket el deras kunder kommer att förbruka. Det kommer alltså i efterhand att visa sig att varje elleverantör har låtit mata in för mycket eller för lite el på elsystemet.

Denna differens regleras ekonomiskt inom ramen för balansavräkningen. Även denna funktion hanteras av Svenska kraftnät. Vid balansavräkningen debiteras eller krediteras varje elleverantör för sin obalans. Samtidigt regleras kraftaffärerna inom ramen för balansregleringen.

Balansavräkningen sker för varje timme året runt. Till grund för avräkningen ligger mätresultat avseende inmatning och uttag från elsystemet för varje timme. Mätresultaten rapporteras av landets nätkoncessionshavare till Svenska kraftnät. Av dessa mätresultat kan man, för varje timme, bl.a. avläsa varje elleverantörs samlade inmatning på elsystemet och hans kunders samlade uttag från elsystemet.

En förutsättning för att systemet med balansavräkning ska fungera är att varje elleverantör kan göra rätt för sig ekonomiskt. I annat fall kommer de ekonomiska konsekvenserna av en elleverantörs differenser att drabba Svenska kraftnät. För att säkerställa att balansavräkningen fungerar måste varje elleverantör ingå ett avtal med Svenska kraftnät, ett s.k. balansavtal. Genom avtalet åtar sig elleverantören det s.k. balansansvaret, dvs. det ekonomiska ansvaret för de differenser som uppstår mellan hans samlade inmatning på elsystemet och hans kunders samlade uttag från elsystemet.

Kravet på att en elleverantör måste teckna ett balansavtal med Svenska kraftnät är lagfäst i ellagen. Där föreskrivs nämligen att en elleverantör bara får leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig balansansvaret. Med uttagspunkt menas den punkt på elnätet där en

elanvändare tar ut el för förbrukning. Föreskriften är utformad på så sätt att elleverantören kan välja mellan att själv åta sig balansansvaret och att låta någon annan åta sig balansansvaret.

I det sistnämnda fallet måste den andre ha tecknat ett balansavtal med Svenska kraftnät. I den situationen har elleverantören inget avtalsförhållande med Svenska kraftnät men däremot med den som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el.

4.1.3 Anvisad balansansvarig

Ett avtal om balansansvar innehåller bl.a. olika ekonomiska krav på den balansansvarige. Denne måste t.ex. ställa säkerhet för sina förpliktelser gentemot Svenska kraftnät. Om den balansansvarige inte fullgör sina förpliktelser gentemot Svenska kraftnät eller råkar på obestånd har Svenska kraftnät rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan.

En elleverantör kan alltså med mycket kort varsel stå utan någon balansansvarig. Den situationen kan uppstå antingen om leverantören själv är balansansvarig och Svenska kraftnät säger upp balansavtalet eller om leverantören har anlitat någon annan som balansansvarig och Svenska kraftnät säger upp avtalet med denne. Situationen kan också uppstå om avtalet mellan elleverantören och den som har åtagit sig balansansvaret upphör att gälla.

Den 1 juli 2002 infördes ett system med anvisad balansansvarig i ellagen. Detta system innebär att om en elleverantör saknar eller kan befaras stå utan någon som åtar sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, ska Svenska kraftnät anvisa honom en balansansvarig.

När det nya systemet infördes var tanken att Svenska kraftnät skulle träffa avtal med någon eller några som är villiga att ställa upp som anvisad balansansvarig. När en situation uppstår där en anvisad balansansvarig behövs ska någon av de i förväg vidtalade anvisas av Svenska kraftnät.

Det visade sig dock ganska snart att ingen aktör på elmarknaden är villig att ställa upp som anvisad balansansvarig. Orsaken till detta är att de ekonomiska risker som är förknippade med att vara anvisad balansansvarig, enligt de potentiella aktörerna, är alltför stora. Systemet med anvisad balansansvarig fungerar därmed inte i praktiken.

4.1.4 Tidigare förslag till reformering av balansansvaret

Regeringen överlämnade i mars 2006 till riksdagen sin proposition Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaderna, m.m. (prop. 2005/06:158).

I propositionen föreslog regeringen att systemet med anvisad balansansvarig skulle upphöra. Som skäl angavs, som nämnts ovan, att ingen aktör på elmarknaden hade velat åta sig ett uppdrag som anvisad balansansvarig, varigenom detta system blivit verkningslöst.

I stället föreslog regeringen att om en elleverantör saknar balansansvarig ska samtliga hans kunder anvisas en ny elleverantör som har en balansansvarig.

Dessutom föreslog regeringen att en elleverantör som levererat el till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig, i balansavräkningen ska träda in i den ställning som den balansansvarige skulle ha haft gentemot den systemansvariga myndigheten, dvs. Svenska kraftnät.

Sistnämnda förslag antogs av riksdagen, varefter det trädde i kraft den 1 januari 2007.

Vid behandlingen av förslaget att avskaffa systemet med anvisad balansansvarig avstyrkte Näringsutskottet regeringens förslag (bet. 2005/06:NU18). Utskottet ansåg att förslaget skulle kunna innebära att en elleverantör utan egen förskyllan förlorar sina kunder till en annan elleverantör om det balansansvariga företaget inte fullgör sina skyldigheter. Utskottet ansåg inte att detta var en rimlig ordning. Utskottet föreslog därför att regeringen skulle återkomma med ett förslag som beaktar problemet samt att, i avvaktan på ett sådant förslag, nuvarande bestämmelser skulle fortsätta att gälla. En lösning på ovan nämnda problem skulle enligt utskottet kunna vara att en elleverantör som saknar balansansvarig ges skälig tid att skaffa sig en ny balansansvarig.

Riksdagen delade utskottets uppfattning och avtog regeringens förslag i den delen.

4.2 Ny reglering av balansansvaret

4.2.1 Nuvarande bestämmelse om anvisad balansansvarig upphör

Regeringens förslag: Skyldigheten upphävs för den systemansvariga myndigheten, dvs. Affärsverket svenska kraftnät, att anvisa en balansansvarig till en elleverantör som saknar eller kan befaras komma att sakna balansansvar för sina elleveranser.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Om en elleverantör saknar eller det kan befaras att han kan komma att sakna någon som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där han är leveransskyldig, ska den systemansvariga myndigheten, dvs. Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), anvisa leverantören en balansansvarig. När denna bestämmelse infördes den 1 juli 2002 kontaktade Svenska kraftnät samtliga då aktiva balansansvariga företag med förfrågan om någon av dem ville åta sig rollen som anvisad balansansvarig. Endast ett företag accepterade uppgiften och tecknade avtal med Svenska kraftnät. Detta avtal har numera löpt ut. Inte heller härefter har någon aktör varit beredd

att ingå avtal med Svenska kraftnät om att vara anvisad balansansvarig på grund av de ekonomiska risker som är förenade med en sådan roll.

Eftersom systemet med anvisad balansansvarig inte fungerar i praktiken bör systemet avskaffas.

På grund av den situation som nu har uppstått tvingas Svenska kraftnät att själv agera balansansvarig om en elleverantör ställs utan balansansvar.

Detta är inte en önskvärd situation eftersom Svenska kraftnät inte har till uppgift att agera balansansvarig och även riskerar att få kostnader för balanskraft.

Svenska kraftnät kan numera, enligt den bestämmelse som infördes den 1 januari 2007, kräva ersättning av en elleverantör som har levererat el i en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig. Det finns dock alltid en risk att Svenska kraftnät, på grund av en sådan elleverantörs bristande betalningsförmåga, inte får ersättning för sina utlägg.

En mer effektiv och långsiktig lösning på detta problem måste därför införas. Denna lösning presenteras av regeringen i följande två avsnitt.

4.2.2 Anvisning av ny elleverantör med balansansvarig

Regeringens förslag: En elanvändare som har en elleverantör som saknar balansansvarig ska av berörd nätkoncessionshavare anvisas en elleverantör som har en balansansvarig.

Promemorians förslag: Regeringens förslag saknar motsvarighet i promemorians förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det förslag som regeringen här lägger fram är samma förslag som lades fram i regeringens proposition Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden, m.m. (prop. 2005/06:158). Detta förslag avslogs dock av riksdagen, såsom har nämnts i avsnitt 4.1.4. Orsaken till att förslaget avslogs var inte att förslaget i sig var felaktigt utan att dess konsekvenser i vissa fall blev orimliga. I nästa avsnitt lägger regeringen fram förslag som syftar till att det ursprungliga förslaget inte ska få de orimliga konsekvenser som påtalades av riksdagen.

Huvudregeln måste dock vara den som regeringen föreslår i detta avsnitt. En bärande princip i ellagstiftningen är att en elleverantör bara får leverera el om någon har åtagit sig balansansvaret för hans leveranser. Om denna förutsättning brister får leverantören inte längre leverera el, varför hans kunder står utan elleverantör. I den situationen måste hans kunder anvisas en ny elleverantör, för vars leveranser leverantören själv eller någon annan har åtagit sig balansansvaret.

Regeringens förslag: En elleverantör som med kort varsel står utan balansansvar för sina elleveranser ska ha rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar. Tidsfristen ska uppgå till tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar.

Bestämmelsen ska dock inte tillämpas då balansansvaret kommer att upphöra efter en uppsägningstid som är lika lång eller längre än tidsfristen eller då elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat att han inte avser att återställa sitt balansansvar.

Om elleverantören under tidsfristens gång träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar att han inte avser att återställa sitt balansansvar ska tidsfristen omedelbart upphöra att löpa.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Affärsverket svenska kraftnät* anser att tidsfristen bör bestämmas till fem vardagar. Verket anser också att det bör övervägas att låta tidsfristen upphöra om elleverantören under tidsfristen meddelar att man inte avser att återställa sitt balansansvar. *Svensk Energi* ifrågasätter om en tidsfrist om tio vardagar är tillräcklig för en elleverantör att skaffa en ny balansansvarig. *Krisberedskapsmyndigheten* anser att det bör prövas om det i samband med allvarliga kriser eller extraordinära händelser kan finnas behov av att göra undantag från tidsfristen.

Skälen för regeringens förslag: En elleverantör får bara leverera el om någon har åtagit sig balansansvaret för hans leveranser. Detta kan ske på två sätt. Elleverantören kan själv åta sig balansansvaret genom att teckna ett balansavtal med Svenska kraftnät eller han kan avtala med någon annan, som redan har ett balansavtal med Svenska kraftnät, att åta sig balansansvaret för hans leveranser.

Den vanligaste orsaken till att ett balansansvar upphör torde vara att balansavtalet mellan Svenska kraftnät och den balansansvarige sägs upp av någon av parterna. Den situationen kan alltså uppstå oavsett om elleverantören själv eller någon annan har åtagit sig balansansvaret. Den normala uppsägningstiden av ett balansavtal är tre månader. I de fall den uppsägningstiden tillämpas har elleverantören tillräcklig tid att hitta en ny balansansvarig, varför några problem för leverantören inte torde uppstå.

I de fall elleverantören anlitar en extern balansansvarig torde det normala vara att avtalet innehåller en klausul om viss uppsägningstid av avtalet. Om ett sådant avtal sägs upp med iakttagande av viss uppsägningstid torde inte heller detta leda till några problem för elleverantören eftersom han har tillräcklig tid att anlita en ny balansansvarig.

Ett balansavtal med Svenska kraftnät kan dock under vissa förutsättningar sägas upp med omedelbar verkan. Detta gäller dels vid väsentligt avtalsbrott från den balansansvariges sida, dels om den balans-

ansvarige träder i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs eller företer andra tecken på obestånd. Detsamma torde gälla avtal mellan elleverantörer och externa balansansvariga.

Om ett avtal sägs upp med omedelbar verkan kan alltså en elleverantör plötsligt stå utan balansansvar för sina leveranser.

I avsnitt 4.2.1 föreslår regeringen att bestämmelsen om anvisad balansansvarig tas bort. Om så sker utan att några andra kompletterande bestämmelser tillkommer kan detta, som framförts av Näringsutskottet, få negativa konsekvenser för drabbade elleverantörer som inte står i proportion till ett förlorat balansansvar. Särskilt allvarig blir situationen då balansvaret upphör utan elleverantörens egen förskyllan. Så blir exempelvis situationen om elleverantören anlitat en extern balansansvarig och dennes balansavtal med Svenska kraftnät sägs upp med omedelbar verkan. I en sådan situation kan ett betydande antal elleverantörer drabbas beroende på att de som åtar sig uppdrag som balansansvarig i allmänhet gör det gentemot flera elleverantörer.

För att komma till rätta med dessa problem bör, som Näringsutskottet förordat, en bestämmelse införas som ger elleverantören en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar i sådana situationer som nu nämnts.

Affärsverket svenska kraftnät och *Svensk Energi* har haft synpunkter på tidsfristens längd.

Regeringen gör i den frågan följande bedömning.

Tidsfristen måste vara så lång att elleverantören får en praktisk möjlighet att själv teckna ett balansavtal med Svenska kraftnät eller förhandla med en extern balansansvarig om att överta balansansvaret för leverantörens elleveranser. Tidsfristen får dock inte vara så lång att betydande obalanser i balansavräkningen riskerar att uppkomma.

För en seriös elleverantör kommer frågan om att finna en ny balansansvarig att vara högt prioriterad. En elleverantör som inte bedöms vara på obestånd torde inte heller ha några svårigheter att finna en ny balansansvarig för sina elleveranser. Däremot behövs viss tid för administrativa åtgärder såsom att teckna avtal, ställa säkerhet, underrätta övriga aktörer, etc.

Regeringen anser vid en samlad bedömning att tio vardagar torde vara en tillräcklig tid för elleverantören att ordna en ny balansansvarig. Mot bakgrund av att tio vardagar kan bli en ganska lång tid i samband med vissa långhelger såsom jul, nyår och påsk bör tidsfristen dock begränsas till högst femton kalenderdagar.

Bestämmelsen om en tidsfrist för elleverantören att återställa balansansvaret bör dock inte gälla undantagslöst. Den bör bara tillämpas då det är sannolikt att elleverantören kan återställa sitt balansansvar inom tidsfristen.

Bestämmelsen bör därför inte tillämpas om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna eller försatts i konkurs. Detsamma bör gälla om detta inträffar under pågående tidsfrist, som då omedelbart bör upphöra att löpa. I nämnda fall kommer elleverantören med största sannolikhet att sluta leverera el till sina kunder inom en snar framtid. Dessutom torde elleverantören också sakna möjlighet att återställa sitt balansansvar inom tidsfristen.

Situationen kan också vara den att elleverantören av någon annan anledning än de nu nämnda inser att han inte har möjlighet att återställa

sitt balansansvar. Om han då klargör detta bör han inte heller ha rätt till en tidsfrist.

Bestämmelsen bör inte heller tillämpas när elleverantörens balansansvar skulle komma att upphöra efter en uppsägningstid som är lika lång eller längre än tidsfristen. I denna situation är en tidsfrist obehövlig.

Krisberedskapsmyndigheten anser att det bör prövas om det i samband med allvarliga kriser eller extraordinära händelser kan finnas behov av att göra undantag från tidsfristen.

Regeringen anser dock inte att någon sådan möjlighet bör införas utan tidsfristens omfattning får anses utgöra en rimlig avvägning mellan å ena sidan Svenska kraftnäts risk att få stå ökade kostnader och elleverantörens risk att inte kunna återställa sitt balansansvar.

4.2.4 Tidsfristens början

Regeringens förslag: Elleverantörens tidsfrist ska börja löpa dagen efter den dag då leverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av en underrättelse från nätkoncessionshavaren om att leverantörens balansansvar har upphört.

Om flera nätkoncessionshavare blir skyldiga att avsända en underrättelse till elleverantören, ska den underrättelse som elleverantören först tagit del av eller haft möjlighet att ta del av bilda utgångspunkt för tidsfristen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* (EI) anser att det är oklart vem som beviljar den tidsfrist som har behandlats i föregående stycke. EI anser dock, på grund av förslaget i detta avsnitt, att det är koncessionshavaren som i praktiken beviljar tidsfristen. EI ifrågasätter rimligheten i att denna uppgift åläggs koncessionshavaren. Uppgiften bör, enligt EI, i stället åläggas en myndighet, förslagvis Svenska kraftnät.

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) avvisar denna modell beroende på att endast koncessionshavaren har kännedom om i vilka uttagspunkter på nätet som elleverantören levererar el. Den kunskapen har däremot inte Svenska kraftnät.

Skälen för regeringens förslag: Om en tidsfrist införs för en elleverantör att finna en ny balansansvarig bör det samtidigt i ellagen tydliggöras för samtliga aktörer när denna tidsfrist börja löpa och när tidsfristen går ut.

Elleverantören kan, som ovan beskrivits, komma att stå utan balansansvar i tre olika situationer som aktualiserar en tidsfrist.

Den första situationen gäller de fall då elleverantören själv har åtagit sig balansansvaret genom ett balansavtal med Svenska kraftnät. Ett sådant avtal kan sägas upp av endera avtalsparten.

Enligt nu gällande bestämmelser ska Svenska kraftnät då underrätta berörda nätkoncessionshavare.

I de fall någon annan har åtagit sig balansansvaret kan två situationer uppstå.

Den ena är när avtalet mellan elleverantören och den balansansvarige upphör att gälla. Enligt nu gällande bestämmelser är den balansansvarige skyldig att utan dröjsmål underrätta Svenska kraftnät och berörda nätkoncessionshavare när han får kännedom om att ett avtal om åtagande av balansansvar för en leverantörs leveranser ska upphöra att gälla.

Den andra situationen som kan uppstå är när balansansvaret upphör på grund av att balansavtalet mellan Svenska kraftnät och den balansansvarige upphör att gälla.

Enligt nu gällande bestämmelser ska Svenska kraftnät då underrätta berörda nätkoncessionshavare, som i sin tur ska underrätta berörda elleverantörer.

För att göra regleringen så lite komplicerad som möjligt bör utgångspunkten för tidsfristens början vara densamma i alla de tre nu beskrivna situationerna.

En teoretisk lösning vore att Svenska kraftnät blir skyldig att underrätta elleverantören och att mottagandet av denna underrättelse får bilda utgångspunkt för tidsfristens början. Detta är dock inte möjligt av praktiska skäl. Svenska kraftnät har nämligen bara kännedom om vilka som är balansansvariga i ett visst nätområde men inte vem som levererar el i nätets uttagpunkter.

Sistnämnda omständighet känner däremot nätkoncessionshavaren till. Det bör därför nu införas en bestämmelse att nätkoncessionshavaren, i alla de tre situationer som har beskrivits ovan, ska underrätta elleverantören om att balansansvaret har upphört. Elleverantörens mottagande av underrättelsen ska bilda utgångspunkt för tidsfristens början. I vissa fall känner elleverantören redan till att hans balansansvar kommer att upphöra men för att uppnå en likformig reglering bör även i dessa fall nätkoncessionshavaren bli skyldig att sända en underrättelse till elleverantören.

En elleverantör levererar ofta el till ett stort antal elanvändare på olika lokalnät runt om i landet. Detta kommer i många fall att medföra att flera nätkoncessionshavare blir skyldiga att underrätta en elleverantör om att hans balansansvar ska upphöra. Detta kan te sig något opraktiskt men att i lagstiftningen peka ut bara en nätkoncessionshavare som underrättelse-skyldig kan bli tämligen komplicerat och en sådan reglering kan också lätt leda till missförstånd med konsekvensen att ingen underrättelse över huvud taget sänds till elleverantören.

Vad gäller den exakta utgångspunkten för tidsfristens början bör man välja den dag då elleverantören tog del av eller hade möjlighet att ta del av underrättelsen. Det troligaste torde vara att nätkoncessionshavaren underrättar elleverantören per telefon eller e-post. Elleverantören tar då emot underrättelsen samma dag som den översänds.

I de fall då flera nätkoncessionshavare blir skyldiga att avsända en underrättelse till elleverantören, ska den underrättelse som först tas emot av elleverantören bilda utgångspunkt för tidsfristens början.

För att elleverantören verkligen ska få en tidsfrist om tio arbetsdagar bör tidsfristens första dag vara dagen efter den dag då elleverantören tog emot underrättelsen.

Regeringens förslag: En elleverantör, som står utan balansansvar och har rätt till en tidsfrist för att återställa balanansvaret, ska ha rätt att fortsätta sina elleveranser under tidsfristen.

Om elleverantören under tidsfristen lyckas återställa sitt balansansvar får leverantören fortsätta att leverera el. Detta ska dock bara gälla om nätkoncessionshavaren före tidsfristens utgång har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som har åtagit sig balansansvaret för elleverantörens leveranser.

Det nya balansansvaret ska börja gälla från och med dagen efter det att nätkoncessionshavaren har mottagit underrättelsen från elleverantören.

Nätkoncessionshavarna ska i sin tur underrätta Svenska kraftnät om det nya balansansvaret.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att elleverantören ska sända en underrättelse om det nya balansansvaret bara till en berörd nätkoncessionshavare, som i sin tur ska underrätta övriga berörda nätkoncessionshavare.

Remissinstanserna: *Statskontoret* anser att ansvaret för att underrätta övriga nätkoncessionshavare om vem som har åtagit sig balansansvaret inte bör ligga på den nätkoncessionshavare som har mottagit det första meddelandet utan på elleverantören. *Svensk Energi* anser att nämnda bestämmelse bör förenklas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt ellagens bestämmelser får en elleverantör bara leverera el om någon har åtagit sig balansansvaret för hans leveranser. Om den nya bestämmelsen införs, som innebär att en elleverantör som står utan balansansvar, i vissa fall ska ha rätt till en tidsfrist för att återställa balansansvaret, bör leverantören få fortsätta sina leveranser under tidsfristen. Om leverantören under tidsfristen lyckas återställa sitt balansansvar bör leverantören självfallet få fortsätta sina leveranser också därefter. En förutsättning för detta bör dock vara att berörda nätkoncessionshavare före tidsfristens utgång har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig för leverantörens leveranser. Skälet till denna bestämmelse är att om nätkoncessionshavaren inte har mottagit någon sådan underrättelse under tidsfristen ska nätkoncessionshavaren dagen efter tidsfristens utgång anvisa berörda elanvändare en ny elleverantör. Denna fråga behandlas i nästa avsnitt.

Om elleverantören före tidsfristens utgång underrättar nätkoncessionshavarna om det nya balansansvaret är detta närmast att anse som en form av byte av balansansvarig. För sådana byten finns redan i dag vissa bestämmelser enligt följande.

En elleverantör som byter balansansvarig ska meddela berörda nätkoncessionshavare detta senast en månad innan bytet ska ske. Vidare får den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagpunkt bara göra detta från den första dagen i en kalendermånad. Svenska kraftnät får dock i det enskilda fallet medge att det nya balansansvaret ska börja gälla tidigare än nästkommande månadsskifte.

Om elleverantören lyckas återställa sitt balansansvar under tidsfristen är det dock angeläget att det nya balansansvaret börjar gälla så snabbt som möjligt. En särskild bestämmelse för denna situation bör därför införas.

Den tidigast tänkbara tidpunkten då det nya balansansvaret ska börja gälla är då den tidigare balansansvariges balansansvar upphörde. Detta skulle dock innebära att den nye balansansvariges balansansvar skulle gälla retroaktivt.

Enligt nuvarande regelverk och branschpraxis på området sker inte övertagande av balansansvar retroaktivt. Införandet av en sådan ordning skulle sannolikt få konsekvenser för nuvarande hantering av mätvärden och andelstal, dvs. också för övriga aktörer. Därför bör inte en sådan bestämmelse införas.

Regeringen föreslår i stället att den nye balansansvariges balansansvar ska gälla från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare har mottagit underrättelsen från elleverantören om vem som är ny balansansvarig för elleveranserna.

Den föreslagna regleringen medför i och för sig att balansansvaret under mellantiden i praktiken drabbar Svenska kraftnät. Det finns dock en bestämmelse i ellagen som innebär att en elleverantör som har levererat el till en uttagspunkt där det saknas balansansvar ska anses som balansansvarig vid Svenska kraftnäts balansavräkning. Därmed har Svenska kraftnät möjlighet att få ersättning för eventuella kostnader under mellantiden.

När en nätkoncessionshavare mottar en underrättelse om byte av balansansvarig, som har skett på vanligt sätt, ska nätkoncessionshavaren underrätta Svenska kraftnät om detta. Svenska kraftnät får härigenom möjlighet att kontrollera att elleverantören har reglerat balansansvaret efter det gamla avtalets upphörande.

En sådan underrättelse bör även ske vid byte av balansansvarig i den situation som nu beskrivits. En bestämmelse om detta bör därför införas i ellagen.

4.2.6 Åtgärder då elleverantören inte lyckas återställa sitt balansansvar under tidsfristen

Regeringens förslag: Om en elleverantör inte har återställt sitt balansansvar senast vid tidsfristens utgång, ska nätkoncessionshavaren anvisa berörda elanvändare en ny elleverantör.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att leveransskyldigheten ska upphöra för en elleverantör som står utan balansansvar.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget i utkastet till lagrådsremiss.

Skälen för regeringens förslag: Som har föreslagits i föregående avsnitt får elleverantören under tidsfristen leverera el trots att en balansansvarig saknas för hans leveranser. Om någon ny balansansvarig inte anmälts av elleverantören till nätkoncessionshavaren före utgången av

tidsfristen får elleverantören inte längre leverera el, eftersom detta ju är den huvudprincip som gäller när en elleverantör står utan balansansvar. Samtidigt ska nätkoncessionshavaren anvisa samtliga berörda elanvändare på hans nät en ny elleverantör som naturligtvis måste ha ett balansansvar för sina leveranser. Ofta levererar en elleverantör till elanvändare på många olika nät. När så är fallet ska varje nätkoncessionshavare på vars nät elleverantören har kunder anvisa dessa kunder en ny elleverantör.

I promemorian föreslås att leveransskyldigheten för en elleverantör bör upphöra om leverantören står utan balansansvar. Detta förslag bör dock, enligt regeringens uppfattning, inte genomföras. Denna inställning hänger delvis samman med att det råder viss oklarhet om förhållandet mellan en elleverantörs *rätt* att leverera och hans *skyldighet* att leverera. Den frågan bör nu klargöras, vilket sker i följande avsnitt.

4.2.7 Förhållandet mellan en elleverantörs rätt respektive skyldighet att leverera el

Regeringens förslag: En elleverantör som ställs utan balansansvar ska fortsätta att vara leveransskyldig tills en ny elleverantör tar över leveranserna i de berörda uttagspunkterna.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att en elleverantör som står utan balansansvar och som inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar ska upphöra att vara leveransskyldig.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget i utkastet till lagrådsremiss.

Skälen för regeringens förslag: En elleverantör får, enligt 8 kap. 4 § ellagen, inte leverera el i uttagspunkter där det inte finns någon som har åtagit sig balansansvaret. Bestämmelsen rör alltså elleverantörens *rätt* att leverera. Det finns dock inga sanktioner mot den som bryter mot bestämmelsen. Tvärtom finns en bestämmelse i ellagen som kan sägas legitimera, i vart fall indirekt, att en elleverantör bryter mot bestämmelsen. Det gäller bestämmelsen i 8 kap. 11 a §, som infördes efter regeringens förslag i propositionen Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden, m.m. (prop. 2005/06:158). Enligt den bestämmelsen, som trädde i kraft den 1 januari 2007, ska en elleverantör som har levererat el till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig, vid den systemansvariga myndighetens balansavräkning anses som balansansvarig för uttagspunkten. Följden av bestämmelsen är att ersättning till eller från leverantören ska betalas som om leverantören vore balansansvarig, vilket också framgår av bestämmelsen.

Bestämmelser om en elleverantörs leveransskyldighet, dvs. hans *skyldighet* att leverera el, finns i 8 kap. 5 §. Enligt huvudregeln är en elleverantör, som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt, skyldig att fortsätta att leverera el tills leveransskyldigheten upphör, vilket också regleras i den paragrafen.

Leveransskyldigheten upphör i tre angivna situationer.

Den första situationen är att elanvändaren slutar ta ut el i uttagspunkten. Den absolut vanligaste orsaken till att denna situation uppstår är att elanvändaren flyttar. Situationen kan också uppstå om elanvändaren avlider eller om huset rivs.

Den andra situationen är att någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten. Den situationen uppstår när elanvändaren byter elleverantör.

Den tredje situationen är att elöverföringen avbryts på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Gemensamt för alla tre situationerna är alltså att den offentligrättsliga skyldigheten för elleverantören att leverera el till elanvändaren upphör att gälla.

Om man nu, såsom föreslås i promemorian, inför en bestämmelse att leveransskyldigheten upphör för en elleverantör som står utan balansansvar och som inte har rätt till en tidsfrist för att återställa balansansvaret, kan man knappast hävda att leverantören fortsatt att leverera el sedan hans leveransskyldighet upphört och därmed upphör också hans ansvar enligt 8 kap. 11 a § ellagen gentemot Svenska kraftnät. Då en elleverantör står utan balansansvar i nämnda situation kan det i vissa fall ta viss tid innan en anvisad leverantör påbörjar sina leveranser och därmed själv eller genom någon annan åtar sig balansansvaret i berörda uttagspunkter. Som har framhållits i avsnitt 4.2.5 sker inte övertagande av balansansvar retroaktivt. Detta medför att det under den nämnda tidsperioden inte finns någon som Svenska kraftnät kan vända sig mot vid balansavräkningen. Svenska kraftnät blir därmed i praktiken balansansvarig under nämnda tidsperiod, vilket inte är önskvärt.

Därför bör en elleverantör som står utan balansansvar fortsätta att vara leveransskyldig till dess att berörda elanvändare anvisats en ny elleverantör. Då upphör också den förstnämnde elleverantörens leveransskyldighet, eftersom någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten.

Denna reglering bör gälla oavsett om elleverantören har rätt till en tidsfrist eller ej.

Regleringen medför att det i de situationer då en elanvändare byter elleverantör, vare sig det sker på elanvändarens eget initiativ eller genom att han anvisas en leverantör, det alltid finns någon som är leveransskyldig och någon som är balansansvarig eller som ska anses som balansansvarig.

4.2.8 Förbrukning av el utan gällande leveransavtal

Regeringens förslag: En elanvändare ska betala till en anvisad leverantör för förbrukningen av el under den tid som elanvändaren har saknat leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det finns en situation som inte kommer att omfattas av den reglering som föreslagits i föregående avsnitt. Det är då en elanvändare flyttar in i en ny bostad utan att ha ett leveransavtal med en ny elleverantör. När elanvändaren flyttar in i sin nya bostad har någon annan just flyttat ut därifrån och leveransskyldigheten för dennes elleverantör har därmed upphört. Om elanvändaren börjar ta ut el redan från inflyttningsdagen, vilket torde vara det vanligaste, sker det trots att det saknas såväl elleverantör som balansansvarig i uttagspunkten.

I den situationen blir elanvändaren efter någon tid anvisad en elleverantör.

Enligt 8 kap. 8 § femte stycket ellagen ska elanvändaren då betala till den anvisade leverantören för förbrukningen av den el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör.

Det har vid tillämpningen av denna bestämmelse rått viss oklarhet om när el ska anses ha levererats respektive inte ha levererats enligt ett leveransavtal. För att undanröja denna oklarhet bör bestämmelsen i 8 kap. 8 § femte stycket preciseras på så sätt att betalning ska ske till den anvisade leverantören för förbrukningen av den el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör *som är leveransskyldig i uttagspunkten*. Bestämmelsen kommer därmed, till följd av förslaget i föregående avsnitt, i praktiken bara att omfatta den situation som nu nämns. Det kan dock hända att elanvändaren på eget initiativ träffar avtal med en ny elleverantör innan han blir anvisad en elleverantör. Det kan också hända att elanvändaren visserligen blir anvisad en ny leverantör men att han, innan den anvisade elleverantören påbörjar sina leveranser, träffar avtal med en annan leverantör än den anvisade.

Den som är balansansvarig för den nye elleverantören åtar sig, som tidigare nämnts, inte balansansvaret retroaktivt. Därmed kan den nye elleverantören inte heller åta sig leveranserna retroaktivt. Detta medför att för perioden från elanvändarens inflyttning och till dess att den nye elleverantören påbörjar sina leveranser finns det varken någon leveransskyldig eller någon balansansvarig. Därmed blir i praktiken Svenska kraftnät balansansvarig, vilket inte är önskvärt.

Regeringen föreslår därför att det för denna situation införs en ny regel i ellagen som innebär att nätkoncessionshavaren ska anvisa elanvändaren en elleverantör för den tid som elanvändaren har saknat ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig i uttagspunkten. Detta klarlägger att elanvändaren ska betala till den anvisade leverantören för den tid som elanvändaren har saknat ett leveransavtal med en leverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt.

4.2.9 Viss information vid anvisande av elleverantör

Regeringens förslag: Då en elanvändare anvisas en elleverantör ska nätkoncessionshavaren också informera elanvändaren om vad anvisningen innebär.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag. Dessutom föreslås att det införs en tidsfrist om minst en

månad från det att en anvisad elleverantör avsänder ett meddelande till elanvändaren till det att elleverantören avser påbörja sina leveranser.

Remissinstanserna: *Affärsverket svenska krafnnät* har påpekat att under den tid som en elanvändare står utan elleverantör kommer hans förbrukning av el att ingå som en del i nätförlusten och därmed drabba den leverantör som levererar den el som ska täcka nätförlusten. Betalning för denna el ska dock ske till den anvisade leverantören. Förslaget om en månads frist får därmed orimliga konsekvenser. Även *Svensk Energi* ställer sig skeptisk till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 kap. 8 § ellagen (1997:857) ska en elanvändare som saknar elleverantör anvisas en elleverantör av nätkoncessionshavaren. När så sker ska nätkoncessionshavaren omedelbart underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Sistnämnda punkt syftar till att klargöra för elanvändaren att han, efter det att den anvisade leverantören har börjat leverera el, kan byta till en annan leverantör. Underrättelsen ska innehålla en redogörelse för de regler som gäller för ett sådant byte.

Det bör nu införas ett tillägg till de uppgifter som ska lämnas av nätkoncessionshavaren. Det är nämligen osäkert om alla eller ens merparten av elanvändarna känner till vad en anvisning av elleverantör innebär. Därför bör, enligt regeringens uppfattning, underrättelsen från nätkoncessionshavaren också innehålla upplysningar om innebörden av en sådan anvisning.

Dessutom ska den anvisade elleverantören, enligt nuvarande bestämmelser, omedelbart underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

Den omständigheten att nätkoncessionshavaren anvisar en elleverantör medför inte att det uppstår ett avtalsförhållande mellan den anvisade elleverantören och elanvändaren. Om denne inte vill godta de erbjudna villkoren har han möjlighet att, innan han börjar ta ut el i uttagspunkten, antingen komma överens om ändrade villkor med den anvisade elleverantören eller teckna leveransavtal med en annan elleverantör.

I sistnämnda fall måste elanvändaren, som har föreslagits i föregående avsnitt, betala till den anvisade leverantören för sin förbrukning under den tid han har saknat ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt.

Om han däremot inte agerar utan börjar ta ut el i sin uttagspunkt från den dag som leveransen avses påbörjas får han anses ha godtagit de erbjudna villkoren. Sedan han börjat ta ut el i uttagspunkten kan elanvändaren på sedvanligt sätt säga upp leveransavtalet.

Det finns i dag ingen reglering av den tid som måste gå mellan anvisningen av en elleverantör och dennes påbörjande av elleveranserna. I utkastet till lagrådsremiss föreslås att denna tid bestäms till minst en månad.

Regeringen gör i denna del följande bedömning. Det helt övervägande antalet fall av anvisning av elleverantör sker i samband med att enskilda personer byter bostad. Endast ett fåtal som flyttar träffar avtal med en ny leverantör inför inflyttningen i den nya bostaden. För den gruppen blir frågan om anvisning av leverantör inte aktuell.

För den stora gruppen som alltså inte träffar sådant avtal brukar det regelmässigt ta viss tid efter inflyttningen innan någon anvisning av leverantör sker. Det finns alltså tid för elanvändaren att själv lösa frågan om ny leverantör. Det vanliga är att den anvisade leverantören tillämpar samma villkor som han tillämpar gentemot övriga kunder. Det innebär att den som anvisas en leverantör i allmänhet inte drabbas av några andra villkor än sådana som är normala på elmarknaden. Den som trots detta är missnöjd med den anvisade leverantörens villkor kan enkelt byta leverantör inom högst två månader.

Regeringen anser att de fördelar som är förknippade med den föreslagna tidsfristen inte uppväger de nackdelar som påtalats av Svenska kraftnät. Regeringen avstår därför från att lägga fram ett förslag om tidsfrist.

5 Naturgas

5.1 Bakgrund

Naturgas introducerades successivt i Sverige med början år 1985. All naturgas som används i Sverige levereras fysiskt från de danska gasfälten i Nordsjön. Via en transmissionsledning på Öresunds botten förs naturgasen från det danska till det svenska naturgasnätet. Denna transmissionsledning går från Dragör på Själland till Klagshamn strax söder om Malmö. Från Danmark går också ledningar till kontinenten vilket innebär att Sverige är sammankopplat med det europeiska naturgas-systemet.

Från Klagshamn förs gasen i en transmissionsledning längs Västkusten upp till Stenungsund. Via distributionsledningar förs sedan gasen från transmissionsledningen till olika gasförbrukare, främst i tätorterna i västra Skåne och längs Västkusten. Dessutom går en ledning från transmissionsledningen upp i Småland till Gislaved.

När naturgasen introducerades reglerades verksamheten genom bestämmelserna i lagen (1978:160) om vissa rörledningar. Där reglerades främst anläggandet av rörledningar.

Någon egentlig marknad för naturgasen fanns inte. Gasförbrukaren kunde nämligen bara köpa sin gas från innehavaren av den rörledning genom vilken gasen överfördes till honom.

I början på 1990-talet påbörjades inom EU ett arbete med att avreglera energimarknaderna, däribland naturgasmarknaden. Detta ledde i juni 1998 till antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (gasmarknadsdirektivet). Direktivet innebar ett första steg i arbetet med att skapa en helt konkurrensutsatt gasmarknad.

Detta direktiv genomfördes i Sverige genom naturgaslagen (2000:599), varigenom regleringen av naturgassektorn fördes över från lagen om vissa rörledningar till den nya lagen. Till grund för den nya lagstiftningen låg förslagen i regeringens proposition Ny naturgaslag (prop. 1999/2000:72), vilka antogs av riksdagen (bet. 1999/2000:NU12, rskr. 1999/2000:259). Lagen trädde i kraft den 1 augusti 2000.

Genom den nya lagen öppnades gasmarknaden för två kategorier gasförbrukare, nämligen kunder med naturgaseldad kraftproduktion samt övriga slutförbrukare, som förbrukar mer än 25 miljoner kubikmeter naturgas per år på minst ett förbrukningsställe. Dessa kunder benämndes i naturgaslagen berättigade kunder. Lagtekniskt skedde marknadsöppningen genom att innehavare av naturgasledningar blev skyldiga att transportera naturgas till berättigade kunder oavsett från vilken gasleverantör dessa kunder hade inhandlat sin gas.

En ytterligare marknadsöppning på EU-nivå skedde genom antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG (det reviderade gasmarknadsdirektivet). Enligt artikel 23 i det reviderade gasmarknadsdirektivet ska marknadsöppningen ske successivt enligt följande.

Fram till den 1 juli 2004 ska de kunder som anges i artikel 18 i gasmarknadsdirektivet bli berättigade kunder. Senast från och med den 1 juli 2004 ska samtliga icke-hushållskunder vara berättigade. Senast från och med den 1 juli 2007 ska samtliga kunder vara berättigade.

Det reviderade gasmarknadsdirektivet genomfördes i svensk lagstiftning genom en helt ny lag, naturgaslagen (2005:403), vilken ersatte den tidigare naturgaslagen (2000:599). Till grund för den nya lagstiftningen låg förslagen i regeringens proposition Genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas, m.m. (prop. 2004/05:62), vilka antogs av riksdagen (bet. 2004/05:NU14, rskr. 2004/05:246). Lagen trädde i kraft den 1 juli 2005.

Enligt den nya naturgaslagen blev samtliga icke-hushållskunder berättigade kunder från den 1 juli 2005 och från den 1 juli 2007 är samtliga kunder, alltså även hushållskunderna, berättigade kunder.

5.2 Systemansvar och balansansvar

Vad gäller handel med naturgas bör följande uppmärksammas. En gasleverantör handlar inte med naturgas i fysisk bemärkelse. Det är ledningsinnehavare som svarar för att gasen överförs genom det svenska ledningsnätet fram till gasförbrukarens uttagspunkt. Gasleverantörens prestation är att se till att det svenska ledningsnätet tillförs lika mycket gas som hans kunder tar ut från ledningssystemet. Det är för denna prestation som hans kunder betalar.

Den enda som rent fysiskt kan se till att ett ledningssystem tillförs naturgas är en gasproducent. Någon gasproduktion förekommer inte i Sverige utan all gas som förbrukas här levereras fysiskt, som tidigare nämnts, från de danska gasfälten i Nordsjön. En gasleverantör kan i och för sig träffa avtal direkt med en gasproducent om tillförsel av gas till det danska ledningsnätet för vidare transport till det svenska ledningsnätet. Det vanliga, när det gäller leveranser till kunder i Sverige, torde dock vara att det finns flera leverantörsled mellan producenten och förbrukaren i Sverige.

I och med att den nya naturgaslagen trädde i kraft den 1 juli 2005 infördes bestämmelser om systemansvar och balansansvar i lagstiftningen om naturgasmarknaden.

Systemansvar innebär ett övergripande ansvar för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet. På ett naturgassystem krävs det inte absolut balans mellan inmatning och uttag vid varje givet tillfälle, så som är fallet på ett elsystem. Det finns dock en undre gräns för den kvantitet naturgas som måste finnas i systemet för att detta ska fungera utan störningar. Det finns också en övre gräns för mängden naturgas i systemet som av säkerhetsskäl inte får överskridas. Om större obalanser uppstår måste därför den som är systemansvarig se till att naturgassystemet tillförs mer eller mindre gas och/eller att uttaget av gas från systemet ökar eller minskar.

Regeringen har utsett Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), att vara systemansvarig för naturgassystemet.

Balansansvar

Balansansvar är ett ekonomiskt ansvar som åvilar gasleverantörer och som innebär ett ansvar gentemot den systemansvariga myndigheten, dvs. Svenska kraftnät, för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket gas som leverantörens kunder tar ut från systemet.

En leverantör åtar sig balansansvar genom att ingå ett avtal om detta med Svenska kraftnät. En leverantör kan också ingå ett avtal med en annan aktör på naturgasmarknaden, som har ingått ett avtal med Svenska kraftnät om balansansvar, om att den aktören åtar sig balansansvaret för leverantörens kunder.

Om det inte finns någon som har åtagit sig balansansvaret för en leverantörs kunder får leverantören inte sälja naturgas på den svenska naturgasmarknaden.

Balansavräkning

Varje leverantör gör inför varje dygn en beräkning av hur mycket gas hans kunder kan tänkas ta ut från systemet och därefter ser han till att lika mycket gas tillförs systemet.

Efter utgången av varje dygn gör Svenska kraftnät en beräkning av dels hur mycket gas varje leverantör har tillfört naturgassystemet dels hur mycket gas varje leverantörs kunder sammantaget har tagit ut från systemet. Denna beräkning baserar sig på en mängd mätvärden som rapporteras in till Svenska kraftnät av berörda ledningsinnehavare.

Denna beräkning kommer naturligtvis alltid att uppvisa differenser mellan varje leverantörs inmatning och hans kunders uttag. Dessa obalanser hanteras i balansavräkningen mellan den balansansvarige och Svenska kraftnät. Om obalanserna avviker från vissa tillåtna nivåer belastas den balansansvarige ekonomiskt genom handel med balansgas.

Vid större obalanser behöver Svenska kraftnät träffa avtal med balansansvariga om ökad inmatning eller minskat uttag av gas från systemet. Denna s.k. handel med reglergas hanteras sedan inom ramen för balansavräkningen.

I detta avsnitt behandlas de förslag som lades fram i lagrådsremissen den 13 december 2007. Därefter redovisas i avsnitt 5.4 de förslag om utveckling av naturgaslagens bestämmelser så att de blir likformiga med ellagens motsvarande bestämmelser, som lades fram i utkastet till lagrådsremiss.

5.3.1 Anvisning av gasleverantör då gasförbrukaren saknar sådan leverantör

Regeringens förslag: En gasförbrukare som saknar avtal med en gasleverantör ska av berörd ledningsinnehavare anvisas en gasleverantör. Bestämmelserna om anvisad gasleverantör får samma utformning som motsvarande bestämmelser i ellagen (1997:857).

Förslaget i rapporten: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* anser att försörjningstryggheten ökar och har inga invändningar då samma system tillämpas på elmarknaden. *Svensk Energi* har inget att invända mot förslaget. *Svenskt Näringsliv* har inga invändningar men anser att systemet med anvisad gasleverantör bör beröras i de allmänna avtalsvillkoren. *HSB Riksförbund* framhåller att det kan uppkomma svårigheter för ledningsägaren att kontraktera en anvisad gasleverantör, eftersom gasleverantörer inte åläggs någon skyldighet att ingå sådana avtal. Dessutom finns risk för att priset för anvisningsleveransen blir oskäligt högt, då detta bestäms av gasleverantören. *Villaägarnas Riksförbund* anser att det alltid ska finnas skyldighet att leverera till ett skäligt pris. *Konkurrensverket* har tidigare tillstyrkt ett system med anvisad gasleverantör, men har funnit skäl att lämna kommentarer till det nu aktuella förslaget. Verket anser att avtalen bör hanteras genom upphandling eller andra marknadsmässiga villkor i kombination med väl utvecklade möjligheter för konsumenter att byta till en vald leverantör och att systemet bör medföra låga inträdeshinder. Verket avvisar tanken på att branschen gemensamt ska ta fram allmänna avtalsvillkor och föreslår att det krävs att den anvisade gasleverantören har fastlagda rutiner för att kunna inhandla gas med kort varsel, inte inarbetade sådana. Verket tar inte ställning till förslaget om ett flexibelt regelverk baserat på utfyllande avtal eftersom det inte bedöms vara tillräckligt utvecklat. *Övriga remissinstanser* har inte haft något att erinra mot förslaget.

Svenska Gasföreningen har i sitt remissvar på utkastet till lagrådsremiss anfört att förslaget inte bör genomföras eftersom det i Sverige saknas en likvid handelsplats för naturgas.

Skälen för regeringens förslag: I och med att den nya naturgaslagen trädde i kraft den 1 juli 2005 infördes ett krav på juridisk åtskillnad för naturgasföretag. Innebörden av detta krav är att ett företag som bedriver överföring av naturgas inte får bedriva handel med naturgas. Detta innebär att en berättigad kund alltid har två avtalsparter, nämligen dels det naturgasföretag som innehar den ledning från vilken kunden tar ut sin gas och till vilket kunden betalar för överföringstjänsten, dels ett naturgas-

företag som bedriver handel med naturgas och till vilket kunden betalar för den mängd naturgas han tar ut från ledningen för förbrukning.

Följden av att alla gasförbrukare blev berättigade kunder från den 1 juli 2007 och därmed fritt kan välja gasleverantör har blivit att ett betydande antal kundförhållanden mellan olika gasleverantörer och olika gasförbrukare har uppstått.

Om en gasförbrukare av någon anledning inte har ett avtal med en gasleverantör medför detta inte att gasleveransen till hans uttagspunkt upphör. Följden blir i stället att det svenska naturgassystemet inte tillförs den mängd naturgas som motsvarar gasförbrukarens uttag från systemet. Om gasförbrukaren är en stor industriell kund kommer denna obalans att märkas rent fysiskt ganska snart. Om det däremot handlar om en hushållskund är den förbrukade gasen av så liten kvantitet att det knappast märks. Däremot medför det att kunden förbrukar naturgas utan att betala för sin förbrukning och därmed göra rätt för sig.

För att råda bot på sådana situationer bör ett system med anvisad gasleverantör införas i naturgaslagen. Systemet bör utformas på samma sätt som motsvarande reglering i ellagen om anvisad elleverantör.

Detta innebär att varje ledningsinnehavare som har gasförbrukare anslutna till sin ledning blir skyldiga att teckna avtal med en eller flera gasleverantörer som är villiga att agera som anvisad leverantör. Om en gasförbrukare står utan avtal med en gasleverantör ska ledningsinnehavaren anvisa gasförbrukaren en leverantör, som alltså blir gasförbrukarens leverantör.

HSB Riksförbund har anfört att det kan uppkomma svårigheter för ledningsinnehavaren att kontraktera en anvisad gasleverantör, eftersom en gasleverantör inte åläggs någon skyldighet att ingå sådana avtal. Dessutom finns risk för att priset för anvisningsleveransen blir oskäligt högt, eftersom det bestäms av gasleverantören. Villaägarnas Riksförbund har anfört att det alltid ska finnas skyldighet att leverera till ett skäligt pris.

Motsvarande bestämmelse om anvisad elleverantör finns i ellagen (1997:857) där den infördes i samband med att leveranskoncessions-systemet upphörde genom regeringens proposition (prop. 1998/99:137) Införande av schablonberäkning på elmarknaden, m.m.. I propositionen angav regeringen att en anvisningsleverantör utan särskilda marknadsföringsinsatser får förtur till ett kundkollektiv av hushållskunder. Det kommer därför att finnas ett ekonomiskt värde i att svara för denna typ av leverans, varför det kan förutsättas att fler leverantörer med sådan kundinriktning kommer att konkurrera om marknadsandelar. Några svårigheter för elnätsföretag att träffa avtal med anvisningsleverantörer har inte kunnat konstateras. Även om antalet leverantörer på naturgasmarknaden inte är lika många som på elmarknaden, gör regeringen bedömningen att det inte heller på naturgasmarknaden kommer att uppstå några större svårigheter för ledningsinnehavaren att träffa avtal med en anvisad gasleverantör.

På grund av den fördel det kommer att innebära att bli anvisad som gasleverantör torde det ligga i en anvisad gasleverantörs eget intresse att inte ta ut oskäliga priser och därigenom skrämja bort de nya kunderna.

Regeringen gör vidare bedömningen att möjligheten för kunden att välja en annan leverantör har en återhållande inverkan på oskäligt höga

priser på anvisningsleveransen. Kunden har också möjlighet att avtala om bättre villkor med den leverantör som är anvisningsleverantör. I sammanhanget kan framhållas att det ingår i Energimarknadsinspektionens uppgifter att fortlöpande kartlägga samt till regeringen redovisa arten och omfattningen av de klagomål på naturgasmarknadens funktionssätt som framförs från allmänheten och marknadens aktörer samt att analysera aktuella frågor och föreslå de ändringar av regelverket och andra åtgärder som kan behövas.

Konkurrensverket har framfört att avtalen mellan ledningsinnehavare och anvisad gasleverantör bör hanteras genom upphandling eller andra marknadsmässiga villkor. I samband med införandet av den nya naturgaslagen övervägde regeringen i propositionen Genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas, m.m. (prop. 2004/05:62) att införa ett krav på upphandling vid anskaffande av energi för drift av naturgasledning och elledning. Mot bakgrund av bl.a. den ökade administration upphandlingen skulle innebära genomfördes dock inte några sådana krav.

I stället infördes en bestämmelse i 3 kap. 8 § naturgaslagen enligt vilken den som innehar en koncessionspliktig naturgasledning på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt ska anskaffa den naturgas som behövs för att bedriva överföringen.

Någon bestämmelse av den innebörd Konkurrensverket efterlyser finns inte i ellagen och regeringen ser i dag inte något behov att införa en sådan bestämmelse vare sig i ellagen eller naturgaslagen.

Svenska Gasföreningen har avstyrkt förslaget och som skäl anfört att systemet med anvisad gasleverantör kan bli både svårlöst och leda till höga kostnader för kunderna på grund av att det saknas en likvid handelsplats för naturgas i Sverige.

Regeringen anser att frånvaron av en likvid handelsplats för gas i Sverige visserligen kan utgöra ett problem. All gas som ska levereras i Sverige måste dock importeras från Danmark och i Danmark finns i dag en infrastruktur etablerad både för handel med gas på en börs vars likviditet är under uppbyggnad och för bokning av ledningskapacitet för export till Sverige.

Regeringen anser alltså att de problem som Svenska Gasföreningen har påtalat inte har den omfattning att systemet med anvisad gasleverantör inte bör genomföras. Vidare bör det uppmärksammas att om en gasleverantör blir anvisad medför det inte att en större mängd naturgas behöver tillföras utan bara att samma mängd naturgas kommer att tillföras systemet av en annan leverantör. Det måste också betraktas som en fördel för en gasleverantör att få en utökad kundstock utan att några marknadsföringsåtgärder har behövt vidtas. Regeringen noterar också att de centrala remissinstanserna har tillstyrkt förslaget och att ingen kritik riktades mot förslaget när det lades fram i lagrådsremissen den 13 december 2007.

Regeringens förslag: Om en gasleverantör inte har någon som är balansansvarig för hans leveranser ska berörda ledningsinnehavare anvisa gasleverantörens kunder nya gasleverantörer.

Förslaget i rapporten: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* liksom *Villaägarnas Riksförbund* påtalar att reglerna om anvisad balansansvarig för elmarknaden är föremål för översyn och att det är till fördel om kommande förslag avseende anvisning av balansansvarigt elhandelsföretag får motsvarande utformning på naturgassidan. *Övriga remissinstanser* har inte kommenterat förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Som har nämnts tidigare innebär gasleverantörens prestation enligt leveransavtalen med gasförbrukarna att se till att det svenska naturgassystemet tillförs lika mycket gas som hans kunder tar ut från systemet.

I avsnitt 5 har också beskrivits bestämmelserna om balansansvar och dess betydelse för balansavräkning.

En gasleverantör får inte, enligt 7 kap. 4 § naturgaslagen, leverera naturgas utan att ha någon som har åtagit sig balansansvaret för hans leveranser. Om leverantören bryter mot denna bestämmelse medför det att det inte finns någon som gentemot den systemansvariga myndigheten, Svenska kraftnät, svarar ekonomiskt för de differenser som visar sig vid balansavräkningen. Detta medför att Svenska kraftnät självt får svara ekonomiskt för dessa inköp.

Samma situation kan uppstå på elmarknaden. Där har man försökt lösa problemet genom ett system med anvisad balansansvarig. Det har dock visat sig att detta system inte fungerar i praktiken beroende på att ingen har velat åta sig uppdraget som anvisad balansansvarig.

Därför föreslog regeringen i propositionen Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden, m.m. (prop. 2005/06:158) att systemet med anvisad balansansvarig tas bort. Näringsutskottet avvisade dock förslaget eftersom det, som det utformats, skulle innebära att en elleverantör riskerar att förlora sina kunder till en annan elleverantör om det balansansvariga företaget inte fullgör sina skyldigheter och föreslog att regeringen återkommer med förslag som beaktade denna problematik.

Naturgaslagen innehåller inte några bestämmelser om anvisad balansansvarig. Svenska kraftnät har inte redovisat något förslag till anvisad balansansvarig utan i stället föreslagit att det i naturgaslagen införs en bestämmelse att om en gasleverantör står utan någon balansansvarig ska samtliga hans kunder anvisas ny gasleverantör som då givetvis måste ha en balansansvarig. Svenska kraftnät har också angivit att modifieringar kan behöva göras i detta förslag som en följd av näringsutskottets ställningstagande till regleringen på elmarknaden.

Regeringens förslag: Naturgaslagens (2005:403) bestämmelser om balansansvaret utformas på i princip samma sätt som motsvarande bestämmelser i ellagen (1997:857).

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Svenska Gasföreningen framhåller att balanshållningen på naturgas-systemet skiljer sig från det på elsystemet. Som exempel nämns att gas kan lagras i systemet och att gaser med olika sammansättning kan matas in i och överföras på systemet. Därför bör en översyn av naturgas-systemets kvalitetsansvar och balansvillkor genomföras innan en ny reglering införs i naturgaslagen.

Skälen för regeringens förslag: Såväl ellagen (1997:857) som naturgaslagen (2005:403) innehåller bestämmelser om balansansvar. Naturgaslagens bestämmelser i detta hänseende, som finns i 7 kap., är dock inte lika omfattande som motsvarande bestämmelser i ellagen, vilka finns i 8 kap. Som exempel kan nämnas att naturgaslagen helt saknar bestämmelser om anvisande av gasleverantör.

Orsaken till att naturgaslagens bestämmelser om balansansvar är mindre omfattande är att naturgasmarknaden i Sverige är av begränsad omfattning och har varit reglerad betydligt kortare tid än elmarknaden. Som har nämnts i avsnitt 5.1 är nu naturgasmarknaden helt avreglerad sedan den 1 juli 2007. Behovet av en mer ingående reglering av balansansvaret är därmed lika stort som på elmarknaden.

Naturgaslagens bestämmelser om balansansvaret bör därför utformas på i princip samma sätt som i ellagen. De förslag till ändringar av dessa bestämmelser som nu föreslås i ellagen bör dessutom genomföras också i naturgaslagen.

Regeringen anser inte att de omständigheter som Svenska Gasföreningen nämnt i sitt remissyttrande behöver ses över innan en anpassning av naturgaslagens bestämmelser till ellagens motsvarande bestämmelser genomförs.

6 Konsekvensanalys

6.1 Ellagen (1997:857)

Förslagen påverkar främst kunder, elhandelsföretag, elnätsföretag och Svenska kraftnät.

När det gäller Svenska kraftnät innebär förslaget att nuvarande skyldighet att anvisa en balansansvarig upphör. Ändringen i ellagen medför enligt vår bedömning ingen förändring till det sämre för Svenska kraftnät eftersom Svenska kraftnät redan idag kan riskera att få åta sig balansansvaret under åtminstone en övergångsperiod då Svenska kraftnät

inte har någon balansansvarig att anvisa. Svenska kraftnät kan idag begära ersättning av den elleverantör som orsakar obalanserna. Denna möjlighet föreslås också kvarstå om en tidsfrist införs under vilken elleverantören får fortsätta leverera el utan att ha en balansansvarig för sina elleveranser.

För elleverantören bedöms nuvarande ändringar i ellagen minska riskerna med att bedriva elhandelsverksamhet. Om en elleverantör idag skulle komma att stå utan balansansvarig kommer Svenska kraftnät att, åtminstone under en övergångsperiod, vara skyldig att i brist på en anvisad balansansvarig, ta det ekonomiska ansvaret. Svenska kraftnät kan dock erhålla kompensation från elleverantören i enlighet med 8 kap. 11 a §. Det får dock förutsättas att de oklarheter som råder kring hur situationen skall lösas eftersom anvisad balansansvarig saknas innebär större otrygghet för elleverantören än vad som blir fallet om nuvarande lagförslag om en tidsfrist för elleverantören att hitta en ny balansansvarig genomförs.

För elnätsföretagen bedöms föreslagna ändringar i ellagen kunna ge upphov till viss ökad administration i och med att nya underrättelser införs. De ökade kostnader som detta ger upphov får dock bedömas som små, speciellt mot bakgrund av att de nya bestämmelserna bedöms behöva tillgripas endast i undantagsfall. Om en elleverantör står utan balansansvarig och detta orsakar nätkoncessionshavaren kostnader som inte är försumbara får detta bedömas inom ramen för nätmyndighetens bedömningen av det enskilda nätföretagets nättariffer.

För berörda kunder är det sannolikt positivt att få behålla den elleverantör med vilken kunden har ett avtal. Förslaget ger elleverantören som blivit av med sin balansansvarige en möjlighet att finna en ny balansansvarig, dvs. i praktiken rätten att få fortsätta att agera som elleverantör. Förslaget bedöms därmed inte innebära några negativa effekter för elleverantörens kunder.

Förslagen bedöms inte påverka Energimarknadsinspektionen eller de allmänna förvaltningsdomstolarna, inbegripet statsfinansiella konsekvenser.

6.2 Naturgaslagen (2005:403)

Naturgaslagens bestämmelser om balansansvar är i dag inte lika omfattande som motsvarande bestämmelser i ellagen. Lagen begränsar sig till ett krav på gasleverantören att ha en balansansvarig för att få leverera gas till kunder.

Svenska kraftnät riskerar därmed att få svara för de obalanser som uppkommer i uttagspunkter där balansansvaret av någon anledning upphört. Detta drabbar i sin tur övriga balansansvariga och i förlängningen övriga gasleverantörer i det att kostnaderna för att upprätthålla balansen i naturgassystemet ökar.

Tre nya regleringar, som redan i dag finns i ellagen, införs nu i naturgaslagen. Den första är systemet med anvisad gasleverantör.

För innehavare av naturgasledningar medför förslaget viss ökad administration, som dock uppvägs av att de syftar till att hindra att någon aktör inte gör rätt för sig på en avreglerad naturgasmarknad. Några större

svårigheter att kontraktera en anvisad gasleverantör bedöms inte föreligga.

Den andra regleringen innebär att regler om leveransskyldighetens upphörande införs. Regleringen syftar bara till att förhindra att en gasförbrukare säger upp leveransavtalet med sin gasleverantör utan att teckna avtal med en ny gasleverantör. Gasleverantören å sin sida är redan idag förhindrad att godtyckligt sluta leverera gas till en gasförbrukare som är konsument till följd av bestämmelserna i 8 kap. naturgaslagen. Vad gäller leverans till icke-konsumenter är sådana leveranser reglerade i avtal, som bl.a. torde reglera rätten att upphöra med leveranserna.

Därmed torde regleringen inte få några nämnvärda konsekvenser för vare sig nuvarande eller potentiellt nya aktörer på gasmarknaden.

Den tredje nya regleringen är att en gasleverantör som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska anses som balansansvarig vid balansavräkningen. Denna reglering ingår dock som en del i det system med beviljande av tidsfrist för en leverantör som plötsligt står utan balansansvar. Konsekvenserna av detta system blir desamma som på elmarknaden vilket har beskrivits i föregående avsnitt.

7.1 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

8 kap.

4 § En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

I paragrafen ges regeln att en elleverantör bara får leverera el om någon - leverantören själv eller någon annan - har åtagit sig balansansvaret för leverantörens leveranser.

Enligt den nya 4 e § ska en elleverantör som plötsligt står utan balansansvar för sina leveranser, under vissa förutsättningar ha rätt till en tidsfrist att återställa sitt balansansvar.

Nu införs ett nytt *andra stycke* i den aktuella paragrafen, som innebär att en elleverantör som har rätt till en sådan tidsfrist får fortsätta att leverera el under tidsfristen trots att leverantören saknar en balansansvarig för sina leveranser.

Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.5.

4 c § När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *ska* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *ska* upphöra att gälla *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

Innebörden av begreppet balansansvar har behandlats i avsnitt 4.1.2.

Enligt 4 § första stycket får en elleverantör bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig balansansvaret. Detta åtagande sker

antingen genom att elleverantören själv åtar sig detta ansvar eller genom att elleverantören avtalar med någon annan att åta sig detta ansvar.

Man åtar sig balansansvar genom att ingå ett avtal om detta med den systemansvariga myndigheten, som är Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). Ett avtal om balansansvar, som alltså gäller gentemot Svenska kraftnät, innebär bara en generell rätt att agera som balansansvarig på elmarknaden.

Men därutöver måste en elleverantör, enligt 6 § första stycket, anmäla vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el. Denna anmälan ska göras till berörda nätkoncessionshavare, dvs. de nätkoncessionshavare på vars nät de uttagspunkter är belägna där elleverantören levererar el.

Varje nätkoncessionshavare ska, enligt 10 §, hålla den systemansvariga myndigheten, dvs. Svenska kraftnät, underrättad om vilka som har åtagit sig balansansvaret i samtliga uttagspunkter på nätkoncessionshavarens nät.

Om en elleverantör byter balansansvarig ska han, enligt 9 § första stycket, underrätta berörda nätkoncessionshavare om bytet. Dessa ska i sin tur, enligt 10 §, underrätta den systemansvariga myndigheten om bytet.

I den aktuella paragrafen regleras viss underrättelseskyldighet i samband med att en elleverantör kommer att stå utan någon balansansvarig.

I *första stycket* regleras den situationen att ett balansavtal mellan Svenska kraftnät och en balansansvarig kommer att upphöra. Ett sådant avtal kan sägas upp omedelbart eller med viss uppsägningstid. I detta fall får den balansansvarige inte längre agera som balansansvarig på elmarknaden. Följden blir att inte bara den balansansvarige själv utan också alla elleverantörer för vars leveranser han har åtagit sig balansansvaret står utan balansansvarig.

Svenska kraftnät ska då utan dröjsmål sända underrättelser till samtliga nätkoncessionshavare på vars nät det finns uttagspunkter där balansansvaret kommer att upphöra. Varje nätkoncessionshavare som får en sådan underrättelse ska utan dröjsmål underrätta alla elleverantörer som levererar el i de uttagspunkter på hans nät där balansansvaret kommer att upphöra.

Någon ändring i denna reglering föreslås inte.

I den aktuella paragrafens *andra stycke* regleras den situationen att en elleverantör har avtalat med någon annan att åta sig balansansvaret för hans leveranser och detta avtal upphör att gälla. Den balansansvarige ska då utan dröjsmål underrätta Svenska kraftnät och samtliga nätkoncessionshavare på vars nät det finns uttagspunkter där balansansvaret kommer att upphöra.

Enligt nu gällande bestämmelser ska Svenska kraftnät i båda dessa situationer anvisa den eller de berörda elleverantörerna en balansansvarig. Denna reglering, som finns i den aktuella paragrafens hitillsvarande *tredje och fjärde stycke*, föreslås nu bli upphävd. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 4.2.1.

Det införs nu i stället en ny bestämmelse i den nya 4 e §, som innebär att elleverantörer som med mycket kort varsel står utan balansansvarig,

under vissa förutsättningar får rätt till en tidsfrist att återställa sitt balansansvar.

Detta kräver dock ett tillägg i den aktuella paragrafens *andra stycke*. Tillägget innebär att de nätkoncessionshavare som får en underrättelse att balansansvaret kommer att upphöra i vissa uttagspunkter på nätkoncessionshavarens nät utan dröjsmål ska underrätta den eller de berörda elleverantörerna. Mottagandet av denna underrättelse från nätkoncessionshavaren bildar utgångspunkt för tidsfristen att återställa balansansvaret, vilket framgår av den föreslagna 4 e § första stycket.

I ett nytt *tredje stycke* anges att regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskylldigheten enligt första och andra styckena.

Lagrådet har beträffande bestämmelsen i *tredje stycket* påtalat att den språkligt sett utformats som en kompetensregel, trots att avsikten med bestämmelsen har varit att tjäna som en informations- eller upplysningsbestämmelse. Lagrådet har därför föreslagit en annan utformning av bestämmelsen som bättre avspeglar dess egentliga innebörd.

Lagrådet har vid ett flertal tillfällen framfört förslag av samma innebörd. Regeringen tog ställning till ett sådant förslag i propositionen Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m. (prop. 2007/08:45, s. 84 f.) Regeringen ansåg då att den nuvarande utformningen av sådana informationsbestämmelser har vissa brister men att det också kan riktas invändningar mot den av Lagrådet föreslagna utformningen av sådana bestämmelser.

Regeringen anförde vidare att det finns anledning att ytterligare överväga hur informationsbestämmelser av detta slag bör utformas och meddelade att frågan kommer att behandlas i en pågående översyn av Regeringskansliets riktlinjer för författningsskrivning. I avvaktan på att denna översyn är genomförd ansåg regeringen att man inte borde ändra utformningen av dessa informationsbestämmelser.

Översynen av nämnda riktlinjer har ännu inte slutförts varför regeringens inställning, såsom den redovisades i nämnda proposition, kvarstår oförändrad. Någon ändring av utformningen av bestämmelsen i den aktuella paragrafens tredje stycke genomförs därför inte heller i detta sammanhang.

Lagrådet har vidare påtalat att i denna paragraf och andra paragrafer används uttrycken ”utan dröjsmål”, ”omedelbart” och ”så snart som möjligt” utan att någon förklaring ges till varför olika uttryck används. Med anledning av Lagrådets påpekande används nu uttrycket ”utan dröjsmål” i samtliga paragrafer utom en då någon skillnad inte är avsedd mellan dessa paragrafer. I 4 g § används dock uttrycket ”så snart som möjligt”. Skälet för detta anges i författningskommentaren till den paragrafen.

4 e § En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 4 c § första eller andra stycket.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

Paragrafen har i huvudsak utformats enligt *Lagrådets* förslag. I första stycket andra meningen har orden ”den först mottagna” förts in.

Frågan har behandlats i avsnitten 4.2.3 och 4.2.4.

I *första stycket* ges huvudbestämmelsen att en elleverantör som med omedelbar verkan står utan balansansvar har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar.

När en elleverantör kommer att stå utan balansansvar ska, enligt 4 c § första eller andra stycket, samtliga nätkoncessionshavare på vars nät elleverantören levererar el sända underrättelser till elleverantören.

Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av underrättelsen. Det normala i dag torde vara att ett sådant meddelande överbringas via telefon eller e-post, vilket innebär att elleverantören får del av underrättelsen i och med att det avsänds.

I många fall kommer elleverantören att få sådana underrättelser från flera nätkoncessionshavare eftersom de flesta elleverantörer levererar el till elanvändare på olika nät. I dessa fall är det den först mottagna underrättelsen som bildar utgångspunkt för tidsfristen.

Ett avtal om balansansvar eller om åtagande av balansansvar måste inte alltid sägas upp med omedelbar verkan, utan det kan också sägas upp med viss uppsägningstid. Om så sker och uppsägningstiden är kortare än tidsfristen blir, enligt *andra stycket*, bestämmelsen i första stycket tillämplig. Motsatsen gäller om uppsägningstiden är lika lång eller längre än tidsfristen. I en sådan situation får elleverantören i stället utnyttja uppsägningstiden till att försöka återställa sitt balansansvar.

I *tredje stycket* ges ett undantag från rätten till en tidsfrist för att återställa balansansvaret.

Undantaget avser det fall då elleverantören har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat att han inte avser att återställa sitt balansansvar.

I dessa fall får det anses uppenbart att elleverantören inte kan återställa balansansvaret.

Om elleverantören däremot har rätt till en tidsfrist men under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar att han inte avser att återställa sitt balansansvar upphör tidsfristen omedelbart att löpa, vilket framgår av *fjärde stycket*. Även i den situationen får det anses uppenbart att elleverantören inte kan återställa balansansvaret.

4 f § En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har åtagit

sig balansansvaret i de uttagpunkter där elleverantören levererar el. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagpunkter innan tidsfristen har löpt ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

I första och andra styckena regleras den situationen att elleverantören under tidsfristen lyckas återställa sitt balansansvar.

Enligt *första stycket* ska elleverantören i detta fall underrätta berörda nätkoncessionshavare vem som har åtagit sig balansansvaret för hans leveranser. Denna underrättelse måste ha mottagits av nätkoncessionshavaren före tidsfristens utgång. Om så inte sker blir bestämmelsen i tredje stycket tillämplig.

I *andra stycket*, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, anges när den nye balansansvariges balansansvar ska börja gälla, nämligen från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottog underrättelsen från elleverantören. Även om underrättelsen når nätkoncessionshavaren på tidsfristens sista dag har elleverantören en balansansvarig från och med påföljande dag och han har därmed, enligt 4 § första stycket, rätt att leverera el.

I *tredje stycket* som, bortsett från en redaktionell ändring, har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras den situationen att elleverantören *inte* lyckas återställa sitt balansansvar under tidsfristen. Nätkoncessionshavaren ska då anvisa den dittillsvarande elleverantörens kunder en ny elleverantör. Detta ska ske redan dagen efter tidsfristens utgång och det nya balansansvaret kommer också att gälla från och med den dagen.

För den dittillsvarande elleverantören medför detta två konsekvenser. Han står nu utan balansansvarig och får därmed, enligt 4 § första stycket, inte längre leverera el. Dessutom har någon annan elleverantör börjat leverera el i de uttagpunkter där han dittills har levererat el. Därmed har hans leveransskyldighet upphört enligt 5 § andra stycket.

I *fjärde stycket* regleras viss informationsskyldighet för nätkoncessionshavaren och den anvisade elleverantören.

Vid denna typ av anvisande av elleverantör skiljer sig regleringen från den som gäller enligt 8 §, som reglerar det fallet att en enskild elanvändare står utan elleverantör och därför anvisas en ny elleverantör. I det nu aktuella fallet får elanvändarna inte någon tidsfrist för att eventuellt anlita någon annan leverantör än den anvisade. Däremot kan elanvändarna på sedvanligt sätt byta elleverantör, dvs. från den anvisade leverantören till en leverantör som elanvändaren själv väljer. Därvid blir bestämmelserna i 6 § tillämpliga.

I *femte stycket* erinras om att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten har möjlighet att meddela närmare föreskrifter om de underrättelser som nämns i föregående stycken. Lagrådets förslag på hur en sådan s.k. informationsbestämmelse bör utformas har inte följts. Skälen till det har redovisats i författningskommentaren till den motsvarande bestämmelsen i 8 kap. 4 c § ellagen.

4 g § Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 4 e § fjärde stycket, ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

I *första stycket* som, bortsett från en redaktionell ändring, har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras två situationer. Den första är att en elleverantör med kort varsel står utan balansansvarig men inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar på grund av att han har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat att han inte avser att återställa sitt balansansvar. Den andra situationen är att elleverantören visserligen har rätt till en tidsfrist men att den upphör att löpa av någon av de nämnda anledningarna.

I detta fall gäller i princip samma bestämmelser som i 4 f § tredje stycket med ett undantag. Anvisning av en ny elleverantör ska ske så snart som möjligt. Skälet är att den situation som regleras i den aktuella paragrafen kan uppstå från en dag till nästa. Nätkoncessionshavaren måste få rimlig tid på sig att vidtala en leverantör som ska anvisas och denne måste också få rimlig tid att förbereda sig inför anvisningen. Detta medför att det kommer att uppstå en viss tidsutdräkt från det att elleverantören står utan balansansvar till det att en ny elleverantör anvisas. Under den perioden fortsätter den förstnämnde elleverantören att vara leveransskyldig och bestämmelsen i 11 a § blir tillämplig, dvs. den förstnämnde elleverantören ska anses som balansansvarig vid balansavräkningen.

Regleringen i *andra stycket* är identisk med den i 4 f § fjärde stycket.

5 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt är, *oavsett vad som avtalats*, skyldig att fortsätta leverera el tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, om någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten eller om överföringen av el enligt 11 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Den elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el skall tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av avtalets upphörande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om elleverantörernas informationskyldighet enligt tredje stycket.

Paragrafens *första stycke* har omformulerats enligt *Lagrådets* förslag. Någon ändring i sak av bestämmelsen är inte avsedd.

8 § Elanvändare som saknar elleverantör *ska* av berörd innehavare av nätkoncession anvisas en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren *ska utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats, *om innebörden av en sådan anvisning* och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket *ska* innehålla.

Den anvisade elleverantören *ska utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör, *som är leveransskyldig enligt 5 §*, *ska* elanvändaren betala till den anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

I paragrafen regleras den situationen att en elanvändare saknar elleverantör. Regleringen innebär, kort uttryckt, att elanvändaren i den situationen ska anvisas en ny elleverantör av nätkoncessionshavaren.

I paragrafens *andra stycke* kompletteras nu nätkoncessionshavarens underrättelseskyldighet gentemot elanvändarna på så sätt att underrättelsen också ska innehålla information om innebörden av begreppet anvisning av elleverantör. Frågan har berörts i avsnitt 4.2.9.

I paragrafens *femte stycke* anges i dag att elanvändaren, för den tid han saknat elleverantör, ska betala för sin elförbrukning till den anvisade leverantören. Bestämmelsen preciseras nu så att betalning till den anvisade leverantören ska ske bara för den tid som elleverantören stått utan leveransavtal med en elleverantör *som är leveransskyldig enligt 5 §*.

I praktiken blir bestämmelsen därmed bara tillämplig då en elanvändare flyttar in i en ny bostad och omedelbart börjar ta ut el trots att han inte har träffat avtal med någon elleverantör.

Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.8.

I *andra och fjärde styckena*, som reglerar viss underrättelseskyldighet, har ordet ”omedelbart” bytts ut mot ”utan dröjsmål”. Ändringen har gjorts för att markera att den tidsutdräkt som kan accepteras med utsändandet av underrättelser är densamma som gäller enligt 4 c §. Samma terminologi har också använts i de nya 4 f och 4 g §§.

8 a § En elanvändare, som har saknat leveransavtal med en enligt 5 § leveransskyldig elleverantör och som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 §, ska för förbrukningen av el under den tid som elanvändaren har saknat sådant leveransavtal betala till en elleverantör som anvisas av nätkoncessionshavaren och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

I denna paragraf, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag regleras, liksom i 8 §, den situationen att en elanvändare saknar en elleverantör. Skillnaden mot föregående paragraf är att den aktuella paragrafen reglerar den situationen att elanvändaren träffar avtal med en annan leverantör än en anvisad leverantör.

Den situationen kan uppstå i två olika fall. Det ena fallet är att elanvändaren på eget initiativ träffar avtal med en elleverantör innan nätkoncessionshavaren hinner anvisa en ny leverantör. Det andra fallet är att elanvändaren visserligen blir anvisad en ny leverantör men att han före den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen träffar avtal med en annan leverantör än den anvisade.

I båda dessa situationer ska nätkoncessionshavaren anvisa elanvändaren en ny elleverantör, men bara avseende den tid som elanvändaren har saknat en leveransskyldig elleverantör. För elförbrukningen under den tiden ska alltså elanvändaren betala till den anvisade leverantören.

Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.8.

10 § En innehavare av nätkoncession ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvarig enligt 4 f § första och tredje styckena, 4 g § första stycket och 9 §. Nätkoncessionshavaren ska dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Enligt paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, ska en nätkoncessionshavare hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byten av balansansvariga på koncessionshavarens nät. Det

hänvisas till 9 § där byte av balansansvarig regleras. Nu införs reglering av byte av balansansvarig i ytterligare två paragrafer, nämligen de nya 4 f och 4 g §§.

I paragrafen införs nu hänvisningar till de nya paragraferna.

7.2 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

7 kap.

4 § En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 7 a § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en gasförbrukare, enligt avtal med innehavaren av naturgasledning, tar ut naturgas för förbrukning.

Paragrafen motsvarar 8 kap. 4 § ellagen. Paragrafen kompletteras nu med ett nytt andra stycke i likhet med motsvarande paragraf i ellagen.

7 § När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla, *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *ska* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När *någon*, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret *i* de uttagspunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom om att detta avtal *ska* upphöra att gälla, *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av naturgasledningar ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

Paragrafen motsvarar 8 kap. 4 c § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

I *tredje stycket* erinras om att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten har möjlighet att meddela föreskrifter om de underrättelser som nämns i föregående stycken. Lagrådet

förslag på hur en sådan s.k. informationsbestämmelse bör utformas har inte följts. Skälen till det har redovisats i författningskommentaren till bestämmelsen i 8 kap. 4 c § ellagen.

Prop. 2008/09:168

7 a § *En leverantör av naturgas som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då leverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 7 § första eller andra stycket.*

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en leverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om leverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om leverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

Paragrafen, som i huvudsak har utformats enligt Lagrådets förslag, motsvarar 8 kap. 4 e § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

7 b § *En leverantör av naturgas som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda innehavare av naturgasledning om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas. En sådan underrättelse ska ha mottagits av ledningsinnehavaren innan tidsfristen har löpt ut.*

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd ledningsinnehavare mottagit underrättelsen från leverantören.

Om ledningsinnehavaren inte har mottagit en underrättelse från leverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagpunkter innan tidsfristen har löpt ut, ska ledningsinnehavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda gasförbrukare en leverantör. Denne ska gentemot ledningsinnehavaren ha åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

Paragrafen, som i huvudsak har utformats enligt Lagrådets förslag, motsvarar 8 kap. 4 f § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

I *femte stycket* erinras om att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten har möjlighet att meddela föreskrifter om de underrättelser som nämns i föregående stycken. Lagrådets förslag på hur en sådan s.k. informationsbestämmelse bör utformas har inte följts. Skälen till det har redovisats i författningskommentaren till bestämmelsen i 8 kap. 4 c § ellagen.

7 c § Om en leverantör av naturgas inte äger återställa balansansvaret enligt 7 a § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 7 a § fjärde stycket, ska innehavaren av naturgasledning så snart som möjligt anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

Paragrafen, som i huvudsak har utformats enligt Lagrådets förslag, motsvarar 8 kap. 4 g § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

7 d § En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om gasförbrukaren slutar att ta ut gas i uttagspunkten, om någon annan leverantör börjar leverera gas till gasförbrukaren i uttagspunkten eller om överföringen av gas enligt 8 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att gasförbrukaren har försummat sina skyldigheter gentemot leverantören.

Paragrafen, som har utformats enligt Lagrådets förslag, motsvarar 8 kap. 5 § ellagen.

8 a § Gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas ska av berörd innehavare av naturgasledning anvisa en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera gas till sådana gasförbrukare.

Ledningsinnehavaren ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket ska innehålla.

Den anvisade leverantören ska utan dröjsmål underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den gas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en leverantör, som är leveransskyldig enligt 7 d §, ska gasförbrukaren betala till den anvisade leverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

Paragrafen motsvarar 8 kap. 8 § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

I tredje stycket erinras om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har möjlighet att meddela föreskrifter om de underrättelser som nämns i andra stycket. Lagrådets förslag på hur en sådan s.k. informationsbestämmelse bör utformas har inte följts. Skälen till det har redovisats i författningskommentaren till bestämmelsen i 8 kap. 4 c § ellagen.

8 b § En gasförbrukare, som har saknat leveransavtal med en enligt 7 d § leveransskyldig leverantör och som inte har anvisats en ny leverantör enligt 8 a §, ska för förbrukningen av naturgas under den tid som gasförbrukaren har saknat sådant leveransavtal betala till en leverantör som anvisas av ledningsinnehavaren och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

Paragrafen, som har utformats enligt Lagrådets förslag, motsvarar 8 kap. 8 a § ellagen i den lydelse som föreslås i denna proposition.

9 § Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagpunkt får bara göra det från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagpunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

I paragrafens första stycke har en ändring gjorts med anledning av att en bestämmelse om leveransskyldighet nu införs i den nya 7 d §.

10 § Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvarig enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §. Den som bedriver överföring av

naturgas ska dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Enligt paragrafen, som har utformats enligt Lagrådets förslag, ska den som bedriver överföring av naturgas hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byten av balansansvariga på sitt nät. Det hänvisas till 9 § där byte av balansansvarig regleras. Nu införs reglering av byte av balansansvarig i ytterligare tre paragrafer, nämligen de nya 7 a, 7 b och 7 c §§.

I paragrafen införs nu hänvisningar till de nya paragraferna.

12 § En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den systemansvariga myndighetens avräkning anses som balansansvarig i uttagspunkten. Ersättning ska betalas enligt de villkor som den systemansvariga myndigheten tillämpar mot balansansvariga.

Paragrafen motsvarar 11 a § ellagen.

Lagförslaget i promemorian Förslag till ändringar i balansansvaret för el enligt ellagen (1997:857)

Prop. 2008/09:168
Bilaga 1

0. Lagtext

Häriigenom föreskrivs att 8 kap. 4, 4 c, e-f, 5 och 10 §§ ellagen (1997:857) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande skall göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande skall göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

4 c §

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket skall upphöra att gälla skall myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession skall utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal skall upphöra att gälla skall den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal skall upphöra att gälla skall den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Dessa innehavare av nätkoncession skall utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.*

Om en elleverantör saknar eller det kan befaras att han kan komma att sakna någon som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där han, enligt 5 § första stycket, är leveransskyldig skall den systemansvariga myndigheten anvisa honom någon som gentemot myndigheten har åtagit sig balansansvaret i sådana uttagspunkter. Detta åtagande skall gälla från det att det tidigare balansansvaret upphörde att gälla.

Den systemansvariga myndigheten skall omedelbart underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har anvisats som balansansvarig. Nätkoncessionshavarna skall utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om vem som har anvisats som balansansvarig i uttagspunkterna.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

4 e §

När en elleverantör står utan någon som åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där han levererar el, skall nätkoncessionshavaren ge elleverantören en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar, att återställa sitt balansansvar. Tidsfristen börjar den dag då nätkoncessionshavaren underrättat elleverantören enligt 4 c § första eller andra stycket om att nuvarande balansansvar upphör att gälla.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte om balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el upphör senare än den tidsfrist som nämns i första stycket. Bestämmelsen gäller inte heller om elleverantören trätt i likvidation, har ställt in betalningarna eller har försatts i konkurs.

4 f §

En elleverantör som fått en tidsfrist enligt 4 e § första stycket skall underrätta nätkoncessionshavaren om vem som är ny balansansvarig i uttagspunkten. En sådan underrättelse skall ske innan tidsfristen har löpt ut. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från den tidpunkt då elleverantören underrättat nätkoncessionshavaren om en ny balansansvarig i uttagspunkten.

Om en elleverantör inte meddelat nätkoncessionshavaren vem som är ny balansansvarig i uttagspunkten senast när tidsfristen är till ända, upphör elleverantörens rätt att leverera el vid tidsfristens utgång.

5 §

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt är skyldig att fortsätta leverera el tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, om någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten eller om överföringen av el enligt 11 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Leveransskyldigheten upphör om elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, om någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, *om elleverantören inte får leverera el i uttagspunkten enligt 8 kap. 4 § första eller andra stycket* eller om överföringen av el enligt 11 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Den som är skyldig att leverera el enligt denna paragraf och som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el skall tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före avtalet löper ut meddela elanvändaren

1. när avtalet upphör, och
2. vad som gäller om elanvändaren inte träffat ett nytt avtal om leverans av el med en elleverantör när det gamla avtalet löper ut.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om elleverantörernas informationsskyldighet enligt tredje stycket.

10 §

En innehavare av nätkoncession skall enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 9 §. Han skall dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

En innehavare av nätkoncession skall enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt *4 e och 9* §§. Han skall dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Förteckning över remissinstanserna [Promemorian
Förslag till ändringar i balansansvaret för el enligt
ellagen (1997:857)]

Prop. 2008/09:168
Bilaga 2

1. Riksrevisionen
2. Svea Hovrätt
3. Kammarrätten i Stockholm
4. Domstolsverket
5. Försvarsmakten
6. Krisberedskapsmyndigheten
7. Finansinspektionen
8. Statskontoret
9. Stockholms universitet, Juridiska
institutionen
10. Konsumentverket
11. Allmänna reklamationsnämnden
12. Post- och Telestyrelsen
13. Konkurrensverket
14. Affärsverket svenska kraftnät
15. Elsäkerhetsverket
16. Statens energimyndighet,
17. Energimarknadsinspektionen inom Statens
energimyndighet
18. Sveriges kommuner och landsting
19. Svenskt Näringsliv
20. Lantbrukarnas Riksförbund
21. Svensk Energi
22. Svenska Fjärrvärme AB
23. Landsorganisationen i Sverige
24. Näringslivets Regelnämnd
25. Föreningen Sveriges energirådgivare
26. Konsumenternas elrådgivningsbyrå
27. Oberoende elhandlare
28. Svensk Elbrukarförening
29. Svensk Vindkraftförening
30. Sveriges Konsumentråd
31. Villaägarnas Riksförbund

Lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss

Författningskommentar

Ellagen (1997:857)

8 kap.

4 § En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

4 c § När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *ska* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *ska* upphöra att gälla *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.*

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

4 e § *I en underrättelse enligt 4 c § första eller andra stycket ska nätkoncessionshavaren ge elleverantören en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar, att återställa sitt balansansvar.*

Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en nätkoncessionshavare avsänds.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte om balansansvaret kommer att upphöra efter utgången av tidsfristen. Bestämmelsen gäller inte heller om elleverantören har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna eller har försatts i konkurs.

Om elleverantören träder i likvidation, ställer in betalningarna eller försatts i konkurs under tidsfristen upphör denna omedelbart att löpa.

4 f § *En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta nätkoncessionshavaren om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan*

tidsfristen har löpt ut. En nätkoncessionshavare som mottar en underrättelse ska underrätta övriga berörda nätkoncessionshavare. Denna underrättelse ska avsändas samma dag som nätkoncessionshavaren mottagit underrättelsen från elleverantören.

Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen efter det att nätkoncessionshavaren mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören eller en annan nätkoncessionshavare om vem som är ny balansansvarig i uttagspunkten senast när tidsfristen är till ända, ska nätkoncessionshavaren dagen efter tidsfristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska omedelbart underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska omedelbart underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

4 g § Om en elleverantör inte beviljas en tidsfrist enligt 4 e § första stycket på grund av att han har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna eller har försatts i konkurs ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Om en elleverantör träder i likvidation, ställer in betalningarna eller försatts i konkurs under en tidsfrist enligt 4 e § första stycket tillämpas bestämmelserna i första stycket.

Nätkoncessionshavaren ska omedelbart underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska omedelbart underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

8 § Elanvändare som saknar elleverantör ska av berörd innehavare av nätkoncession anvisas en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren ska omedelbart underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket ska innehålla.

Den anvisade elleverantören ska omedelbart underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet. Dagen för påbörjad leverans får sättas tidigast en månad från den dag då elleverantören avsänder underrättelsen.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör, *som är leveransskyldig enligt 5 §, ska* elanvändaren betala till den anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

8 a § En elanvändare som har saknat leveransavtal med en elleverantör, som är leveransskyldig enligt 5 §, men som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 § ska för förbrukningen av el under den tid som elanvändaren har saknat leveransavtal betala till den elleverantör som anvisas av nätkoncessionshavaren.

10 § En innehavare av nätkoncession skall enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 4 e och 9 §§. Han skall dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Naturgaslagen (2005:403)

7 kap.

4 § En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgasset tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

Bestämmelsen i första stycket gäller inte under den tidsfrist som anges i 7 a §.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en gasförbrukare, enligt avtal med innehavaren av naturgasledning, tar ut naturgas för förbrukning.

7 § När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla, *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *ska* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När den, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret beträffande de uttagspunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom om att detta avtal *ska* upphöra att gälla, *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av naturgasledningar ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.*

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

Prop. 2008/09:168
Bilaga 3

7 a § I en underrättelse enligt 7 § första eller andra stycket ska innehavaren av naturgasledning ge leverantören av naturgas en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar, att återställa sitt balansansvar.

Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en innehavare av naturgasledning avsänds.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte om balansansvaret kommer att upphöra efter utgången av tidsfristen. Bestämmelsen gäller inte heller om leverantören har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna eller har försatts i konkurs.

Om leverantören träder i likvidation, ställer in betalningarna eller försätts i konkurs under tidsfristen upphör denna omedelbart att löpa.

7 b § En leverantör av naturgas som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta innehavaren av naturgasledning om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas. En sådan underrättelse ska ha mottagits av ledningsinnehavaren innan tidsfristen har löpt ut. En ledningsinnehavare som mottar en underrättelse ska underrätta övriga berörda ledningsinnehavare. Denna underrättelse ska avsändas samma dag som ledningsinnehavaren mottagit underrättelsen från leverantören.

Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen efter det att ledningsinnehavaren mottagit underrättelsen från leverantören.

Om ledningsinnehavaren inte har mottagit en underrättelse från leverantören om vem som är ny balansansvarig i uttagpunkten senast när tidsfristen är till ända, ska ledningsinnehavaren dagen efter tidsfristens utgång anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

7 c § Om en leverantör av naturgas inte beviljas en tidsfrist enligt 7 a § första stycket på grund av att han har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna eller har försatts i konkurs ska innehavaren av naturgasledning så snart som möjligt anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, utan hinder av vad som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Om en leverantör träder i likvidation, ställer in betalningarna eller försätts i konkurs under en tidsfrist enligt 7 a § första stycket tillämpas bestämmelserna i första stycket .

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

7 d § En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagspunkt är skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om gasförbrukaren slutar att ta ut gas i uttagspunkten, om någon annan leverantör börjar leverera gas till gasförbrukaren i uttagspunkten eller om överföringen av gas enligt 8 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att gasförbrukare har försummat sina skyldigheter gentemot leverantören.

8 a § Gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas ska av berörd innehavare av naturgasledning anvisas en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera gas till sådana gasförbrukare.

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket ska innehålla.

Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet. Dagen för påbörjad leverans får sättas tidigast en månad från den dag då leverantören avsänder underrättelsen.

För förbrukningen av den gas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en leverantör, som är leveransskyldig enligt 7 d §, ska gasförbrukaren betala till den anvisade leverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

9 § Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledningen om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret beträffande en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

12 § *En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagpunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den systemansvariga myndighetens avräkning anses som balansansvarig för uttagspunkten. Ersättning ska betalas enligt de villkor som den systemansvariga myndigheten tillämpar mot balansansvariga.*

Prop. 2008/09:168

Bilaga 3

Förteckning över remissinstanserna (Utkastet till lagrådsremiss)

Prop. 2008/09:168
Bilaga 4

1. Riksrevisionen
2. Kammarrätten i Stockholm
3. Domstolsverket
4. Försvarsmakten
5. Krisberedskapsmyndigheten
6. Finansinspektionen
7. Statskontoret
8. Stockholms universitet, Juridiska institutionen
9. Konsumentverket
10. Allmänna reklamationsnämnden
11. Post- och Telestyrelsen
12. Konkurrensverket
13. Energimarknadsinspektionen
14. Affärsverket svenska kraftnät
15. Elsäkerhetsverket
16. Statens energimyndighet,
17. Energimarknadsinspektionen
18. Sveriges kommuner och landsting
19. Svenskt Näringsliv
20. Lantbrukarnas Riksförbund
21. Svensk Energi
22. Svenska Fjärrvärme AB
23. Svenska Gasföreningen
24. Landsorganisationen i Sverige
25. Näringslivets Regelnämnd
26. Föreningen Sveriges energirådgivare
27. Konsumenternas elrådgivningsbyrå
28. Oberoende elhandlare
29. Svensk Elbrukarförening
30. Svensk Vindkraftförening
31. Sveriges Konsumenter
32. Villaägarnas Riksförbund
33. Swedish Industrial Gas Consortium (SIGC)
34. HSB Riksförbund
35. Riksbyggen

Förslag till ändring av naturgaslagen (2005:403)

7 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

12 § En naturgasförbrukare som saknar leverantör av naturgas eller som har en leverantör av naturgas som saknar balansansvarig skall av den berörda innehavaren av naturgasledningen anvisas en leverantör av naturgas som har en balansansvarig och som gentemot innehavaren av naturgasledningen har åtagit sig att leverera naturgas till sådana naturgasförbrukare.

Innehavaren av naturgasledningen skall omedelbart underrätta naturgasförbrukaren om vilken leverantör av naturgas som anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör av naturgas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket skall innehålla.

Den anvisade leverantören av naturgas skall omedelbart underrätta naturgasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören av naturgas avser att tillämpa och om den dag då leverantören av naturgas avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den naturgas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en leverantör av naturgas skall naturgasförbrukaren betala till den anvisade leverantören av naturgas enligt de villkor som denne tillämpar.

Förteckning över remissinstanserna (Svenska kraftnäts lagförslag)

Prop. 2008/09:168
Bilaga 6

Lagförslaget har tillställts 27 remissinstanser.

Svar har kommit in från 17 instanser: Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Statskontoret, Krisberedskapsmyndigheten, Konkurrensverket, Energi-marknadsinspektionen inom Statens energimyndighet, Svensk Energi, Svenskt Näringsliv, HSB Riksförbund och Villaägarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har meddelat att de avstår från att yttra sig över förslaget: Riksrevisionen, Ekonomistyrningsverket, Konsumentverket, Verket för näringslivsutveckling, Sveriges kommuner och landsting och Fastighetsägarna Sverige.

Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs att det i naturgaslagen (2005:403) ska införas tre nya paragrafer, 7 kap. 12–14 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

12 §

En gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas ska av berörd innehavare av naturgasledning anvisas en leverantör av naturgas, som gentemot innehavaren av naturgasledningen har åtagit sig att leverera naturgas till sådana gasförbrukare.

Detsamma gäller om gasförbrukarens leverantör av naturgas inte längre uppfyller förutsättningarna enligt 4 § första stycket för att ha rätt att leverera gas i gasförbrukarens uttagspunkt.

13 §

Innehavaren av naturgasledningen ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör av naturgas som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör av naturgas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i första stycket ska innehålla.

14 §

Den anvisade leverantören av naturgas ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den naturgas som inte levererats enligt

ett leveransavtal med en leverantör av naturgas ska gasförbrukaren betala till den anvisade leverantören av naturgas enligt de villkor som denne tillämpar.

Prop. 2008/09:168
Bilaga 7

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

Lagrådets yttrande över lagrådsremissen den 13 december 2007

Prop. 2008/09:168
Bilaga 8

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-01-16

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Anvisad gasleverantör på naturgasmarknaden

Enligt en lagrådsremiss den 13 december 2007 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Bengt Agartz.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

7 kap.
12 §

Enligt *första stycket* ska en gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas av berörd innehavare av naturgasledning anvisas en leverantör av gas, som gentemot innehavaren av naturgasledningen har åtagit sig att leverera naturgas till sådana gasförbrukare.

Att en gasförbrukare saknar leverantör av naturgas kan bero på att gasförbrukaren inte ingått avtal med någon leverantör, t.ex. då gasförbrukaren flyttar in i ett hus som är anslutet till ett gasledningsnät och trots att avtal saknas börjar använda gasen. Avsaknaden av avtal kan också bero på att ett ingånget avtal upphört enligt avtalade villkor eller avbrutits på grund av att förbrukaren försummat sina skyldigheter mot gasleverantören. Att det i praktiken inte finns någon leverantör kan även bero på att den leverantör som förbrukaren har avtal med inte levererar någon gas därför att leverantören enligt 4 § första stycket inte längre har rätt att leverera. Av detta stycke följer nämligen att en leverantör får leverera bara om denne själv eller genom någon annan åtagit sig balansansvaret, dvs. ansvaret för att lika mycket naturgas tillförs gassystemet som förbrukaren tar ut.

Enligt lagrådsremissen är skälet till den föreslagna anvisningsskyldigheten att man vill råda bot på sådana situationer där en kund förbrukar naturgas utan att ha något avtal med en gasleverantör. Kunden förbrukar då gasen utan att betala för förbrukningen och därmed göra rätt för sig. Förslaget innebär dock givetvis även att en gasförbrukare som saknar en leverantör tillförsäkras gas genom den anvisade leverantören (jfr prop. 1998/99:137 s. 52 om syftet med motsvarande bestämmelse i ellagen /1997:857/ samt artikel 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG).

Förslaget i första stycket om anvisning av leverantör har sin förebild i 8 kap. 8 § första stycket ellagen. Enligt Lagrådets mening är det givetvis eftersträvansvärt att den rättsliga regleringen samordnas när det gäller regleringen av likartade förhållanden inom el- och naturgasmarknaderna.

Skyldigheten att anvisa en leverantör läggs i det nu föreslagna första stycket på ”berörd innehavare av naturgasledning”. Det framgår emellertid inte vad som avses med detta uttryck. Enligt Lagrådets mening bör innebörden utvecklas närmare i författningskommentaren.

Av första stycket följer att en förutsättning för att ledningsinnehavaren ska kunna anvisa en leverantör är att denne gentemot ledningsinnehavaren åtagit sig att leverera gas till förbrukare som saknar leverantör. Varken i ellagens motsvarande bestämmelser eller i lagrådsremissens förslag finns det emellertid närmare reglerat vad ledningsinnehavaren ska iakttä vid sitt val av leverantör. Även om förbrukaren inte ska vara skyldig att gå in i ett avtalsförhållande med den anvisade leverantören innebär förslaget att denne utan några särskilda marknadsföringsinsatser får en förtur till kundkollektivet. Det kommer därför, i likhet med motsvarande förhållande på elmarknaden, att finnas ett ekonomiskt värde i att svara för leverans till en avtalslös gasförbrukare (jfr uttalande i prop. 1998/99:137 s. 32). Valet av anvisad leverantör har således betydelse för konkurrensförhållandena.

Av lagrådsremissen framgår att frågan om att införa bestämmelser om krav på upphandling tidigare övervägts, men att man stannat för att inte genomföra några sådana krav (prop. 2004/05:62). I stället infördes en bestämmelse i naturgaslagen, 3 kap. 8 §, om att den som innehar en koncessionspliktig naturgasledning ska på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt anskaffa den naturgas som behövs för att bedriva överföringen. Enligt Lagrådets mening är det inte möjligt att falla tillbaka på bestämmelsen i 3 kap. 8 § när det gäller vad en icke koncessionspliktig innehavare av en naturgasledning ska iakttä vid anvisning av en leverantör. Ett alternativ kan vara att bygga ut denna bestämmelse så att det klart framgår att den gäller även då en sådan ledningsinnehavare anvisar en leverantör enligt förevarande paragraf. Lagrådet förordar att frågan övervägs under det fortsatta beredningsarbetet eller i särskild ordning.

Det kan tilläggas att frågan också har ett EG-rättsligt perspektiv. Enligt EG-fördraget har medlemsstaterna skyldighet att följa vissa grundläggande rättsliga principer. Det gäller bl.a. såvitt nu är av intresse bestämmelserna om icke-diskriminering (artikel 12), etableringsrätt (artikel 43) och fri rörlighet av tjänster (artikel 49). Se även artikel 3.1 i direktivet 2003/55/EG som föreskriver bl.a. att medlemsstaterna inte får göra någon diskriminerande åtskillnad mellan naturgasföretag när det gäller rättigheter och skyldigheter.

Av paragrafens *andra stycke* följer att en leverantör ska anvisas även i de fall det inte finns någon som har åtagit sig balansansvaret för leveranserna till gasförbrukaren. Behovet av detta stycke är beroende av

hur uttrycket leverantör i första stycket ska tolkas. Avses endast en leverantör som har rätt att leverera? Frågan har betydelse för förslaget i 14 § om gasförbrukarens skyldighet att till den anvisade leverantören betala för förbrukad gas. Lagrådet återkommer till denna fråga i yttrandet under 14 § och dess andra stycke.

Ett balansansvar innebär att den balansansvarige genom avtal med den systemansvariga myndigheten åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut ur den uttagspunkt där leverantören levererar naturgas till en eller flera gasförbrukare. En gasleverantör kan själv vara balansansvarig eller anlita någon annan för uppgiften. Om det saknas en balansansvarig, får leverantören inte leverera någon gas. (Se 7 kap. 4 §.)

I propositionen 2005/06:158 s. 46 uttalas att det ansetts självklart att en leverantör som inte längre får leverera el därför att det saknas en balansansvarig inte heller har någon leveransskyldighet (enligt avtalet). Lagrådet ifrågasätter denna slutsats.

Avsikten med förslaget om anvisad leverantör är att den anvisade – direkt eller indirekt – ska ingå avtal med den anvisade eller någon annan om leverans av gas. Detta innebär att en gasleverantör, som har avtal med en eller flera gasförbrukare och som inte längre uppfyller kravet på balansansvar, med förslaget kommer att förlora samtliga sina kunder till en annan leverantör. Denna effekt av motsvarande bestämmelser på elmarknaden uppmärksammades av näringsutskottet när regeringen i propositionen 2005/06:158 föreslog att den skyldighet som den systemansvariga myndigheten (Svenska kraftnät) har enligt 8 kap. 4 c § tredje stycket ellagen att se till att elleverantörer har en balansansvarig skulle upphävas. Utskottet ansåg att den föreslagna ordningen inte var rimlig. Utskottet pekade också på att förslaget – om det genomfördes – riskerade att begränsa antalet aktörer inom elhandel och därigenom bidra till en ökad koncentration. En lösning skulle enligt utskottet kunna vara att en elleverantör som saknar balansansvarig ges skälig tid att skaffa sig en ny balansansvarig. Utskottet ansåg dock att frågan borde analyseras närmare. I det sammanhanget kunde det enligt utskottet även finnas skäl att se över om det finns behov av att klargöra vilken information som ska utbytas mellan aktörerna på elmarknaden.

I enlighet med utskottets förslag avslog riksdagen regeringens förslag att upphäva 8 kap. 4 c § tredje stycket i ellagen och beslutade att regeringen efter en närmare analys av uppkomna frågor skulle återkomma med ett nytt förslag när det gäller balansansvaret som beaktar de problem som utskottet uppmärksammat (2005/06:NU18, rskr 2005/06:346).

Naturgaslagen innehåller inga bestämmelser – och inte heller föreslås nu några bestämmelser – motsvarande den systemansvariga myndighetens skyldighet enligt 8 kap. 4 c § tredje stycket ellagen att anvisa en balansansvarig. Det förevarande förslaget till 7 kap. 12 § andra stycket i naturgaslagen innebär således att ett system föreslås bli genomfört på naturgasmarknaden som riksdagen tagit avstånd ifrån för elmarknadens

del. De problem som riksdagen pekade på kan uppenbarligen komma att uppstå också med det nu föreliggande förslaget.

Prop. 2008/09:168
Bilaga 8

I lagrådsremissen motiveras förslaget till 12 § andra stycket med att konsekvenserna kan bli betydligt allvarigare om frågan lämnas oreglerad. Det framgår emellertid inte vad regeringen grundar detta uttalande på. Visserligen sägs det att regeringen delar remissinstansernas uppfattning att det är lämpligt att ansvarsfördelningen organiseras på likartat sätt både för el- och naturgasmarknaderna och att regeringen avser att återkomma till frågan i samband med att översynen av regelverket avseende anvisad balansansvarig för elmarknaden är genomförd. Lagrådet kan emellertid utifrån de uppgifter som lagrådsremissen innehåller inte se några övertygande skäl varför inte resultatet av översynen kan avvaktas innan något förslag läggs fram om skyldighet för en ledningsinnehavare att anvisa en ny leverantör i de fall det inte längre finns någon balansansvarig. Det föreslagna andra stycket innebär att en leverantör av naturgas som saknar en balansansvarig kan komma i ett rättsligt sämre läge än en elleverantör i motsvarande situation. Enligt Lagrådets mening bör en sådan olikbehandling undvikas.

Sammanfattningsvis anser Lagrådet att frågan om att införa en skyldighet att anvisa en leverantör i de fall det saknas en balansansvarig måste övervägas ytterligare.

13 och 14 §§

Enligt den föreslagna *13 § första stycket* ska ledningsinnehavaren underätta gasförbrukaren om vilken leverantör som anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör av naturgas. Den anvisade leverantören ska enligt *14 § första stycket* i sin tur omedelbart underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

Av lagrådsremissen framgår att avsikten är att en gasförbrukare, som inte är nöjd med de erbjudna villkoren, ska kunna förhandla med den anvisade leverantören om villkoren eller kunna välja en annan leverantör. I remissen talas om gasförbrukarens möjlighet att byta till en annan leverantör än den han blivit anvisad. Under föredragningen har dock bekräftats att avsikten inte är att gasförbrukaren initialt ska vara bunden till den anvisade leverantören. Men, sägs det i författningskommentaren till 14 §, om en gasförbrukare vill anlita en annan leverantör än den anvisade måste detta ske innan den anvisade leverantören påbörjar sina leveranser. Börjar gasförbrukaren ta emot leveranser den dag leverantören angett som dagen då leveranserna påbörjas får, enligt kommentaren, gasförbrukaren anses ha godtagit de villkor som leverantören angett i sin underrättelse men därefter kan gasförbrukaren på sedvanligt sätt byta leverantör.

Några särskilda bestämmelser gällande gasförbrukarens avtalsbundenhet till en anvisad leverantör eller någon annan leverantör föreslås inte.

Frågan om en gasförbrukare ingått något leveransavtal och med vem är därför enligt Lagrådet att bedöma enligt sedvanliga avtalsrättsliga principer. Lydelsen i 14 § första stycket kan emellertid uppfattas så att gasförbrukaren är bunden redan genom anvisningen av en leverantör.

Mot bakgrund av att någon avtalsbundenhet inte är avsedd att uppkomma redan genom att en leverantör anvisas är det enligt Lagrådets mening viktigt att gasförbrukaren känner till sin rätt att fritt välja leverantör, inom kretsen av dem som kvalificerar sig som leverantörer enligt lagens bestämmelser, och att förbrukaren också får tid på sig att välja leverantör. Det bör därför i lagen ställas upp ett krav på att de underrättelser till gasförbrukaren som föreslås i 13 och 14 §§ ska ske skriftligen och att det i underrättelsen enligt 13 §, utöver den föreslagna underrättelsen om lagens bestämmelser om byte av leverantör, lämnas information om vad det rättsligt innebär att en leverantör anvisats. Vidare bör bestämmelserna utformas så att gasförbrukaren får skäligt rådrum för att kunna utvärdera den anvisade leverantörens erbjudna villkor och i förekommande fall förhandla om dessa eller välja att anlita någon annan leverantör. Ett sätt att öppna möjlighet för en sådan ordning kan vara att föreskriva att den anvisade leverantören inte får påbörja leveransen av gas före viss tid.

I 13 § *andra stycket* föreslås att bestämmelser tas in om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen enligt första stycket ska innehålla. De bestämmelser som avses är verkställighetsföreskrifter som regeringen har behörighet att meddela med stöd direkt av 8 kap. 13 § regeringsformen. Något behov av stycket finns därför inte.

Bestämmelserna i 13 § och 14 § första stycket kan förslagsvis ges följande lydelse:

13 §

Innehavaren av naturgasledningen ska i fall som avses i 12 § omedelbart skriftligen underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör av naturgas som har anvisats och om den rättsliga innebörden av en sådan anvisning samt om lagens bestämmelser om byte av leverantör av naturgas.

14 § första stycket

Den anvisade leverantören av naturgas ska omedelbart skriftligen underrätta gasförbrukaren om den dag den anvisade erbjuder sig att enligt avtal påbörja gasleverans till gasförbrukaren och om övriga villkor för leveransen. Dagen för påbörjad leverans får i erbjudandet sättas tidigast en månad från den dag den anvisade lämnar underrättelsen.

Om Lagrådets förslag godtas, bör enligt Lagrådet en ändring av motsvarande bestämmelser i ellagen övervägas.

Enligt förslaget till 14 § *andra stycket* ska gasförbrukaren till den anvisade leverantören betala för förbrukningen av den naturgas som inte levererats enligt leveransavtal med en leverantör. Betalningen, som alltså avser förbrukningen av gas under den tid som gått innan något leverans-

avtal börjat gälla, ska göras enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar. Motsvarande bestämmelser finns i 8 kap. 8 § femte stycket ellagen.

Enligt lagrådsremissen ska en gasförbrukare, som träffar avtal med en annan leverantör än den anvisade, kunna avtala med sin leverantör om att avtalet ska gälla också retroaktivt för den period som gasförbrukaren stått utan leverantör. Enligt Lagrådets mening ger emellertid den föreslagna lagtexten inte utrymme för någon sådan tolkning. Av propositionen 2001/02:143 med förslag bl.a. till den motsvarande bestämmelsen i ellagen, 8 kap. 8 § femte stycket, framgår också klart att bestämmelsen där inte är avsedd att tolkas på det sätt som nu sägs i remissen. I propositionen redovisas närmare skälen för att betalning för retroaktiv tid ska ske till den anvisade leverantören enligt de villkor som denne tillämpar, om inte elanvändaren avtalar om något annat med den anvisade leverantören.

(A. prop. s. 72 ff. och 146.)

Som följer av redogörelsen i propositionen 2001/02:143 rymmer frågan vem som bör ha rätt till betalning av gasförbrukaren för gas som denne använt utan att ha något leveransavtal flera aspekter. Lagrådet anser sig på föreliggande underlag inte kunna bedöma huruvida det är möjligt att införa en ordning som innebär att en gasförbrukare blir betalningsskyldig gentemot någon annan än den anvisade leverantören för retroaktiv tid utan att den anvisade leverantörens rättssäkerhet äventyras. Som 12 § första stycket torde få förstås har den som anvisats som leverantör en leveransskyldighet direkt på grund av lag för tiden innan ett leveransavtal eventuellt träffas med gasförbrukaren. Under alla förhållanden krävs det dock enligt Lagrådets mening att särskilda föreskrifter tas in i 14 § andra stycket, om man vill ha en ordning som innebär att gasförbrukaren ska kunna avtala med någon annan än den anvisade leverantören om betalning till den andre för retroaktiv tid.

Vad gäller det föreslagna andra stycket har Lagrådet i övrigt följande synpunkter.

En förutsättning för gasförbrukarens betalningsskyldighet enligt andra stycket är att denne förbrukat naturgas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en gasleverantör. Orden leveransavtal och leverantör skulle kunna förstås så att endast sådana avtal och leverantörer avses där naturgasföretaget har rätt att leverera, dvs. endast fall då det finns en balansansvarig. Som Lagrådet ser det är detta en fråga som hänger samman med frågan i vilka fall en leverantör ska anvisas enligt bestämmelserna i 12 §. Ytterst blir frågan till vem och för viken tid en gasförbrukare ska vara skyldig att betala för gas som förbrukaren tagit ut under tid då denne saknat ett avtal med ett naturgasföretag eller ett avtal funnits med en avtalsmotpart som saknat balansansvarig, oavsett om företaget levererat eller inte.

Sammantaget anser Lagrådet att de nu väckta frågorna måste belysas ytterligare.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Häri genom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 8 kap. 4, 4 c, 8 och 10 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 8 kap. 4 e–4 g och 8 a §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***8 kap.**

4 §

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *skall* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten.

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavaren av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

4 c §

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *skall* upphöra att gälla *skall* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *skall* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *skall* upphöra att gälla *skall* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av nätkoncession på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av nätkoncession *ska* utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de uttagspunkter där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal *ska* upphöra att gälla *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten

och de innehavare av nät-koncession på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla.

och de innehavare av nät-koncession på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av nätkoncession ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

4 e §

I en underrättelse enligt 4 c § första eller andra stycket ska nätkoncessionshavaren ge elleverantören en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar, att återställa sitt balansansvar.

Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en nätkoncessionshavare avsänds.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte om balansansvaret skulle komma att upphöra efter utgången av en beviljad tidsfrist enligt första stycket. Bestämmelsen gäller inte heller om elleverantören har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna, har försatts i konkurs eller har förklarat att han inte avser att återställa sitt balansansvar.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar att han inte avser att återställa sitt balansansvar upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

4 f §

En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där elleverantören

levererar el. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagspunkter senast när tidsfristen är till ända, ska nätkoncessionshavaren dagen efter tidsfristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska omedelbart underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska omedelbart underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

4 g §

Om en elleverantör inte beviljas en tidsfrist enligt 4 e § första stycket, ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nät-

koncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Om en tidsfrist upphör att löpa enligt 4 e § sista stycket, tillämpas bestämmelserna i första stycket.

Nätkoncessionshavaren ska omedelbart underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska omedelbart underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

8 §

Elanvändare som saknar elleverantör *skall* av berörd innehavare av nätkoncession anvisa en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren *skall* omedelbart underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket *skall* innehålla.

Den anvisade elleverantören *skall* omedelbart underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör *skall* elanvändaren betala till den

Elanvändare som saknar elleverantör *ska* av berörd innehavare av nätkoncession anvisa en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till sådana elanvändare.

Nätkoncessionshavaren *ska* omedelbart underrätta elanvändaren om vilken elleverantör som anvisats, *om innebörden av en sådan anvisning* och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket *ska* innehålla.

Den anvisade elleverantören *ska* omedelbart underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den el som inte levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör, *som är*

anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

leveransskyldig enligt 5 §, ska elanvändaren betala till den anvisade elleverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

Prop. 2008/09:168
Bilaga 9

8 a §

En elanvändare som har saknat leveransavtal med en elleverantör, som är leveransskyldig enligt 5 §, men som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 §, ska för förbrukningen av el under den tid som elanvändaren har saknat sådant leveransavtal betala till den elleverantör som anvisas av nätkoncessionshavaren och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

10 §

En innehavare av nätkoncession *skall* enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 9 §. *Han skall* dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

En innehavare av nätkoncession *ska* enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 4 e §, 4 f § första och tredje styckena, 4 g § första och andra styckena och 9 §. *Nätkoncessionshavaren ska* dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Härigenom föreskrivs i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 7 kap. 4, 7, 9 och 10 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sju nya paragrafer, 7 kap. 7 a–7 d, 8 a, 8 b och 12 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

4 §

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagpunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagpunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *skall* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagpunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagpunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande *ska* göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 7 a § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en gasförbrukare, enligt avtal med innehavaren av naturgasledning, tar ut naturgas för förbrukning.

7 §

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *skall* upphöra att gälla, *skall* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *skall* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När den, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret beträffande de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal med myndigheten om balansansvar enligt 4 § första stycket *ska* upphöra att gälla, *ska* myndigheten utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna *ska* utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När den, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret beträffande de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom

om att detta avtal *skall* upphöra att gälla, *skall* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningarna på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla.

om att detta avtal *ska* upphöra att gälla, *ska* den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningarna på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. *Innehavarna av naturgasledningarna ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelse-skyldigheten enligt första och andra styckena.

7 a §

I en underrättelse enligt 7 § första eller andra stycket ska innehavaren av naturgasledning ge leverantören av naturgas en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar, att återställa sitt balansansvar.

Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en innehavare av naturgasledning avsänds.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte om balansansvaret skulle komma att upphöra efter utgången av en beviljad tidsfrist enligt första stycket. Bestämmelsen gäller inte heller om leverantören har trätt i likvidation, har ställt in betalningarna, har försatts i konkurs eller har förklarat att han inte avser att återställa sitt balansansvar.

Om leverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar att han inte avser att återställa sitt balansansvar upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

En leverantör av naturgas som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda innehavare av naturgasledning om vem som har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas. En sådan underrättelse ska ha mottagits av ledningsinnehavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd ledningsinnehavare mottagit underrättelsen från leverantören.

Om ledningsinnehavaren inte har mottagit en underrättelse från leverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagpunkter senast när tidsfristen är till ända, ska ledningsinnehavaren dagen efter tidsfristens utgång anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

7 c §

Om en leverantör av naturgas inte beviljas en tidsfrist enligt 7 a § första stycket ska innehavaren av naturgasledning så snart som möjligt anvisa berörda gasförbrukare en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera naturgas till gasförbrukare som saknar leverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Om en tidsfrist upphör att löpa enligt 7 a § sista stycket tillämpas bestämmelserna i första stycket.

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om vilken leverantör som har anvisats och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör. Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukarna om de villkor för leveransen som leverantören tillämpar.

7 d §

En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagpunkt är skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

Leveransskyldigheten upphör om gasförbrukaren slutar att ta ut gas i uttagpunkten, om någon annan leverantör börjar leverera gas till gasförbrukaren i uttagpunkten eller om överföringen av gas enligt 8 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att gasförbrukaren har försummat sina skyldigheter gentemot leverantören.

8 a §

Gasförbrukare som saknar leverantör av naturgas ska av berörd innehavare av naturgasledning

anvisas en leverantör, som gentemot ledningsinnehavaren har åtagit sig att leverera gas till sådana gasförbrukare.

Ledningsinnehavaren ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om vilken leverantör som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om naturgaslagens bestämmelser om byte av leverantör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad underrättelsen i andra stycket ska innehålla.

Den anvisade leverantören ska omedelbart underrätta gasförbrukaren om de villkor för leveransen som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För förbrukningen av den gas som inte levererats enligt ett leveransavtal med en leverantör, som är leveransskyldig enligt 7 d §, ska gasförbrukaren betala till den anvisade leverantören enligt de villkor som denne tillämpar.

8 b §

En gasförbrukare som har saknat leveransavtal med en leverantör av naturgas, som är leveransskyldig enligt 7 d §, men som inte har anvisats en ny leverantör enligt 8 a §, ska för förbrukningen av naturgas under den tid som gasförbrukaren har saknat sådant leveransavtal betala till den leverantör av naturgas som anvisas av innehavaren av naturgasledning och enligt de villkor som den anvisade leverantören tillämpar.

9 §

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och med den första dagen i en

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt får bara göra det från och med den första dagen i en kalen-

kalendermånad. Den leverantör som levererar naturgas till uttagspunkten skall enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det skall ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret *beträffande* en uttagspunkt skall börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket skall sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

dermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

10 §

Den som bedriver överföring av naturgas skall enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten hålla myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 9 §. Den som bedriver överföring av naturgas skall dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten hålla myndigheten underrättad om de uppgifter som har lämnats enligt 7 a §, 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första och andra styckena och 9 §. Den som bedriver överföring av naturgas ska dessutom hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för hans egna inköp.

12 §

En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den systemansvariga myndighetens

*avräkning anses som balans-
ansvarig för uttagspunkten.
Ersättning ska betalas enligt de
villkor som den systemansvariga
myndigheten tillämpar mot
balansansvariga.*

Prop. 2008/09:168
Bilaga 9

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-03-04

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmarknaderna

Enligt en lagrådsremiss den 19 februari 2009 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Bengt Agartz.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslagen innehåller ändringar i 8 kap. ellagen och i 7 kap. naturgaslagen. Samtliga ändringar rör balansansvaret, dvs. det ekonomiska ansvaret för att det nationella el- eller naturgassystemet tillförs lika mycket el respektive naturgas som tas ut i uttagspunkten.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

8 kap. 4 c §

I den författningstext som i lagrådsremissen anges vara nuvarande lydelse saknas två stycken (se SFS 2005:404 jämförd med SFS 2002:653). Av innehållet i de framlagda förslagen kan utläsas att avsikten är att de båda styckena ska upphävas. Lagförslagen i remissen måste rättas så att nuvarande lydelse och vad som föreslås upphävt framgår.

Enligt sista meningen i andra stycket ska innehavarna av nätkoncession ”utan dröjsmål” underrätta elleverantören. I andra paragrafer föreslås att underrättelse ska ske ”omedelbart” (4 f och 4 g §§) och att elleverantör ska anvisas ”så snart som möjligt” (4 g §). Av remissen framgår inte varför olika uttryckssätt valts. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör närmare övervägas vilka uttryckssätt som är lämpliga.

Den bestämmelse som föreslås skola införas i paragrafens sista stycke torde vara avsedd att tjäna som en informations- eller upplysningsbestämmelse men har språkligt sett kommit att utformas som en kompetensregel. De föreskrifter som avses i bestämmelsen är uppenbarligen verkställighetsföreskrifter (märk bestämningen ”närmare”), vilka regeringen kan besluta med direkt stöd av 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen. I Lagrådets yttrande den 17 juni 2008 över remissen Socialförsäkringsbalk har under rubriken Upplysningsbestämmelser getts en ingående motivering till att det slags formulering som används i förevarande bestämmelse bör undvikas. Som följer av vad Lagrådet där

uttalar bör den informations- eller upplysningsbestämmelse som här är i fråga ha följande lydelse:

Närmare bestämmelser om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena kan finnas i förordning som har meddelats av regeringen eller i föreskrifter som har meddelats av den myndighet som regeringen har bestämt.

8 kap. 4 e §

En elleverantör får leverera el endast om någon åtagit sig balansansvaret för leveranserna. I förevarande paragraf föreslås regler i syfte att tillförsäkra en elleverantör, vars avtal om balansansvar upphört att gälla eller inom en snar framtid kommer att upphöra att gälla, ett visst rådrum för att kunna återställa balansansvaret.

Utformningen av bestämmelsen i första stycket ger intrycket att det ligger i nätkoncessionshavarens hand att – inom de ramar bestämmelsen uppställer – bestämma tidsfristens längd. Enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten att tidsfristens längd ska framgå direkt av bestämmelsen. Bestämmelsen bör därför omformuleras.

Tidsfristen ska enligt andra stycket börja löpa dagen efter den dag då den första underrättelsen från en nätkoncessionshavare avsänds. Med hänsyn till de mycket ingripande rättsverkningar som tidsfristen är förenad med är en så diffust bestämd inledning av fristen inte acceptabel från rättssäkerhetssynpunkt. Tidsfristen bör i stället börja löpa dagen efter det att elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av underrättelsen.

Vid föredragningen har upplysts om att den inledande meningen i tredje stycket avses reglera att en elleverantör vars balansansvar upphör först efter utgången av en viss uppsägningstid överstigande den tidsfrist som stipuleras i paragrafens första stycke inte ska komma i åtnjutande av tidsfristen. Detta framgår emellertid inte av bestämmelsen.

Mot bakgrund av vad som nu anförts skulle paragrafen kunna ges följande lydelse:

En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar äger återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den då elleverantören tagit del av eller haft möjlighet att ta del av underrättelse enligt 4 c § första eller andra stycket.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

Första och andra styckena gäller inte om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs, eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

Paragrafen innehåller bl.a. vad som gäller när en elleverantör inte återställt sitt balansansvar och nätkoncessionshavaren till följd härav ska anvisa en ny elleverantör. För att förbättra läsförståelsen av det svårbegripliga anvisningssystemet föreslås följande lydelse av paragrafens andra och tredje stycke:

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda uttagspunkter senast när tidsfristen har gått ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

8 kap. 4 g §

Mot bakgrund av vad som ovan anförts under 8 kap. 4 e § bör paragrafen omformuleras. Den kan förslagsvis inledas på följande sätt:

Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där gått ut utan att balansansvaret återställts, ska nätkoncessionshavaren ...

Den föreslagna inledningen innebär att paragrafens andra stycke i remissförslaget kan slopas.

8 kap. 8 a §

I bestämmelsens inledning förekommer tre ”som” vilkas syftning inte framstår som helt klar. Bestämmelsen skulle inledningsvis kunna formuleras om på följande sätt:

En elanvändare, som har saknat leveransavtal med en enligt 5 § leveransskyldig elleverantör och som inte har anvisats en ny elleverantör enligt 8 §, ska ...

8 kap. 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om nätkoncessionshavarens skyldighet att underrätta den systemansvariga myndigheten om bl.a. byte av balansansvarig. De hänvisningar som gjorts i paragrafen har emellertid till viss del blivit felaktiga. För att rätta de felaktiga hänvisningarna och förtydliga att underrättelseskyldigheten rör byte av balansansvarig föreslår Lagrådet att första meningen i paragrafen får följande lydelse:

En innehavare av nätkoncession ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av

balansansvarig enligt 4 f § första och tredje styckena, 4 g § första stycket och 9 §.

Prop. 2008/09:168
Bilaga 10

Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen

7 kap. 7 §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

7 kap. 7 a §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 e § förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även utformningen av förevarande paragraf.

7 kap. 7 b §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 f § i förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även andra och tredje styckena i denna paragraf med den skillnaden att motsvarigheten till nätkoncessionshavare i ellagen betecknas ledningsinnehavare.

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om sista stycket.

7 kap. 7 c §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 g § förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även förevarande paragraf.

7 kap. 7 d §

Konstruktionen i första stycket att en leverantör är skyldig att leverera gas tills leveransskyldigheten upphör kan av en läsare lätt uppfattas som en truism. Bestämmelsen tycks främst fylla den funktionen att när skyldigheten inte följer av ett leveransavtal den i stället kan följa av bestämmelsen. För att tydliggöra syftet med ifrågavarande bestämmelse föreslås att det tillägg som följer av nedanstående förslag till lydelse inarbetas i bestämmelsen:

En leverantör av naturgas som levererar gas till en gasförbrukare i en viss uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera gas tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket.

I 8 kap. 5 § första stycket ellagen finns en bestämmelse med motsvarande innehåll vilken skulle vinna i klarhet om samma justering gjordes där.

Vad som ovan anförts under 8 kap. 4 c § förslaget till lag om ändring i ellagen beträffande den paragrafens sista stycke gäller även här i fråga om tredje stycket.

7 kap. 10 §

Vad som ovan anförts under 8 kap. 10 § i förslaget till lag om ändring i ellagen gäller även första meningen i denna paragraf. Därav följer att den första meningen skulle få följande lydelse:

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av den systemansvariga myndigheten, hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvarig enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling.

Föredragande: statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2008/09:168 Vissa ändringar av balansansvaret på el- och naturgasmärknaderna.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i ellagen (1997:857)	8 kap. 4 c, 4 f, 8 och 10 §§	
Lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	7 kap. 7, 7 b, 8 a, 9 och 10 §§	